

Învierea Domnului unește istoria cu veșnicia

□ Scrisoare pastorală la Sărbătoarea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos □

† EFTIMIE

**Arhiepiscopul
Romanului și Bacăului**

Iubitului nostru cler, cinului monahal și tuturor dreptmăritorilor creștini din această de Dumnezeu păzită și binecuvântată eparhie, har, milă și pace de la Îndurătorul Dumnezeu, iar de la noi părintească dragoste!

Iubiții mei fi duhovnicești,

În acest început de primăvară, suntem din nou acoperiți de lumina Învierii lui Hristos, Paștile nostru. După lungi săptămâni de asceză și pocăință, iată, ne bucurăm cu toții de cea mai strălucită sărbătoare din câte are Biserica în calendarul ei. Măreția sărbătorii rezidă în faptul că ea reprezintă realizarea îndumnezeirii firii umane și ridicarea acesteia la starea de dinaintea căderii în păcatul neascultării. Tocmai pentru aceea, astăzi, Biserica invită toată suflarea conștientă la aleasă prăznuire, știind că Învierea lui Hristos, trăită în toată dimensiunea ei teologică, liturgică și tradițională, înseamnă participarea noastră la întreaga operă mântuitoare a Domnului. Aceasta întărește importanța infinită a vieții noastre în istorie, iar, pentru a-i amplifica valoarea și puterea duhovnicească, trebuie să avem conștiința că evenimentul mântuitor este un mister metafizic, pe care nu-l putem cuprinde cu mintea noastră limitată, ci trebuie să-l lășăm să vorbească el însuși în noi și prin noi.

Dar, prăznuind Învierea Domnului, nu trebuie să uităm că mai înainte de acest eveniment metafizic a fost un altul, pe care îl numim moartea Lui. Cum nu putem despărți pe Hristos de Cruce, tot așa nu putem despărți moartea Lui de Înviere. Potrivit planului dumnezeiesc, Mântuitorul și le-a asumat pe amândouă deopotrivă. Evanghelia care se citește în noaptea Paștelui este evocatoare în acest sens. Femeile mironosite au plecat la mormântul unde fusese îngropat trupul Domnului, să săvârșească practica funerare iudaice, iar acolo au fost întâmpinate de Iisus înviat.

Iubiți credincioși,

Știm cu toții ce înseamnă moartea unei ființe dragi. Fiecare dintre noi s-a aflat, o dată sau de mai multe ori, în situația de a simți fiorul rece al despărțirii de cineva pe care l-a iubit ca pe lumina ochilor: mamă sau tată, frate sau soră, fiu sau fiică, soartă sau prieten etc. Asistând resemnați la un astfel de moment, parcă nădejdea și credința, forțele fizice și psihice ni se diminuează în așa măsură, încât ni se pare că lumea se sfârșește și pentru noi. Recitind episodul Patimilor, judecării, răstignirii și morții Domnului, retrăite liturgic în Săptămâna de dinaintea Paștelui, am putut percepe starea sufletească, din acele momente, a celor din preajma Mântuitorului Hristos. Imaginați-vă durerea Maicii Domnului, a ucenicilor, a femeilor mironosite și a celor care au avut imensa șansă să fie contemporani cu El. Cu toții s-au întristat, au plâns, au suspinat, au fost sfâșiati de durere.

Evanghelia Sfântului Matei ne prezintă pe Maria Magdalena și „cealaltă Marie“ (cf. Ma-

tei 27, 61), în zorii zilei de Duminică, zdrobite de durere, grăbindu-se către mormântul lui Iisus, cu arome, să împlinescă, potrivit tradiției, cele rânduite pentru îngropare. Înțelegem că ele asistaseră la toate cele întâmplate cu Iisus în ultimele Lui zile de viață pământească și observaseră că îngroparea a fost zorită de rânduielile acelor timpuri. Își făceau tot felul de gânduri, știind că la ușa mormântului era prăvălită o imensă piatră: Cum va fi înlăturată? Cine să ne ajute? Pierdute în gândurile lor, deodată, privirile li se opresc pe o imagine de neînchipuit. Doi îngeri stăteau pe piatra care, cu trei zile mai înainte, închisese trupul lui Iisus în mormânt. Pe când mironositele erau înmărmurite de ceea ce vedeau, unul dintre solii dumnezeiești le-a liniștit, spunându-le: „Nu vă temeți, că știu că pe Iisus Cel răstignit îl căutați. Nu este aici; căci S-a sculat precum a zis; veniți de vedeți locul unde a zăcut. Și degrabă mergând, spuneți ucenicilor Lui că S-a sculat din morți“ (Matei 28, 5-7). Miracolul, însă, continuă. Iisus Hristos, într-o altă alură, vine și Se adresează lor, zicând: „Bucurați-vă! Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele Lui și I s-au închinat“ (Matei 28, 9). După aceea, au fost trimise, ca niște apostoli, să vestească ucenicilor Învierea Lui. Ucenicii primesc cu scepticism vestea. Asemenea femeilor mironosite, ei trec de la durere și teamă la uimire și bucurie reținută. În câteva ore, și ucenicii cei mai apropiați se lămuresc asupra evenimentului și încep marea misiune de predicare a Învierii lui Hristos la toate neamurile.

Binecredincioși creștini,

Evenimentul Învierii Domnului este un fapt mareț. Deși el a fost consemnat de istorie, rămâne totuși metaistoric și metafizic. Învierea Domnului unește timpul istoric cu veșnicia, revăluându-ne faptul că noul mod de viață creștină se naște sub incidența timpului, însă se dezvoltă în orizontul veșniciei. Învierea lui Hristos este ca un izvor care iese din străfundurile existentei și se revărsa, ca un balsam, peste tot universul creat, dându-i perspectivă transfiguratoare.

Prin Hristos, moartea biologică nu mai este un sfârșit absurd și descurajant, ci un Paște, adică o trecere într-o altă formă de viață, superioară aceleia pe care am petrecut-o pe pământ..

➔ Cântarea pascală „Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le“ exprimă întru totul acest adevăr dumnezeiesc. Nimeni, nici înainte, nici după aceea, nu mai poate marca istoria și Cosmosul cu altă pecete și nimeni nu mai poate repurta o victorie definitivă asupra morții și a păcatului. Aceasta a făcut-o Hristos pentru totdeauna și pentru toate veacurile care vor urma, până la Judecata universală.

Cu toate acestea, să nu privim evenimentul Învierii Domnului doar triumfalist. Spunem că Hristos, prin înviere, a învins moartea. Însă, privind fresca actuală a lumii, această sintagmă doctrinară pare paradoxală. După atâtea veacuri de la Înviere, oamenii mor ca și mai înainte, iar unii chiar în circumstanțe groaznice. În secolul vitezei, pe care-l parcurgem, spectrul morții pare mai evident ca oricând. Deci cum putem spune astăzi că Hristos a abolit moartea? Tocmai în aceasta constă misterul!

Învierea, așa cum spuneam, este un eveniment metafizic, adică nu s-a petrecut în această istorie, pentru că istoricitatea lui Iisus Hristos s-a încheiat atunci când autoritățile vremii au pecetluit mormântul, iar Învierea n-a fost văzută de nimeni. Într-adevăr, nimeni, cu ochii fizici, n-a văzut Învierea, dar pe Hristos înviat L-au văzut mai mulți, care, apoi, au mărturisit ceea ce au văzut, iar mărturia lor este adevărată. Însă, când spunem că Hristos a omorât moartea, trebuie să înțelegem că Mântuitorul nu a suprimat moartea biologică. Aceasta rămâne factorul și evenimentul cel mai natural dintre toate cele posibile de pe pământ. Numai că, prin Hristos, moartea biologică nu mai este un sfârșit absurd și descurajant, ci un Paște, adică o trecere într-o altă formă de viață, superioară aceleia pe care am petrecut-o pe pământ. Însuși Hristos, ca om, a trecut prin moartea biologică, dar prin Înviere dovedește că și-a continuat existența dincolo de umbra mormântului. A coborât la iad, de unde a scos pe toți cei ce așteptau marea reabilitare ontologică, începând de la Adam încoace. De aceea, când spunem că Hristos a distrus moartea, înțelegem că a deschis perspectiva vieții veșnice celor care trec prin moartea biologică, având credința existenței unei vieți viitoare. Deci Învierea lui Hristos este garanția învierii noastre. El S-a născut din Fecioară fără păcat, dar a luat asupra Sa toate păcatele noastre, tintuindu-le pe Cruce. Prin Învierea lui Iisus din morți, înțelegem că El domină moartea, dar și păcatul.

În perioada Postului Mare s-a amintit de nenumărate ori ce este păcatul. În accepțiunea vieții ascetice, este mai mult decât o culpabilitate morală sau încălcarea unei reguli impuse; este incapacitatea noastră de a ne realiza propriul destin. Adică, păcatul ne sugerează faptul că trebuie să refuzăm ieșirea din această lume. De aceea omul păcătos are teamă de moarte și încearcă, prin diferite mijloace, să anuleze sau

Învierea Domnului, frescă din Catedrala arhiepiscopală „Sfânta Parascheva“ din Roman (secolul al XVIII-lea)

să întârzie efectul morții biologice asupra propriei ființe. Raționament cu totul greșit! Sfârșitul biologic se poate amâna, dar nu anula! Astăzi, din păcate, omul așa-zis modern fuge de moarte, însă, paradoxal, multiplică mijloacele de sinucidere. Tocmai într-o astfel de lume este nevoie mai mult ca oricând să se vorbească despre Înviere, despre viața de apoi, despre nădejde și transfigurare. Să vorbim mai mult de faptul că Învierea Lui este învierea noastră, că moartea Lui este moartea noastră, dar și paștile noastre, al fiecăruia! În noaptea Paștelui se cântă: „Azi m-am îngropat împreună cu Tine, Hristoase, mâine înviez împreună cu Tine, înviind Tu!“ Fiecare zi din această istorie presupune a muri împreună cu El pentru a învia prin El, într-o altă lume. Sfântul Apostol Pavel ne cere să fim părtași Patimilor și morții Lui pentru ca să-L cunoaștem pe El în puterea și Învierea Lui (cf. Filipeni 3, 10), ca astfel „să ne înfățișăm lui Dumnezeu ca vii, sculați din morți“ (Romani 6, 13).

Iubiți fii sufletești,

Aprofundând aceste învățături, să avem nădejde că prin Hristos înviat vom fi pururea vii, fie că mai trăim pe pământ sau nu. De aceea, cu prilejul acestui Paști, vă invit încă o dată, părintește, la comuniune și comunicare, la a ne iubi unii pe alții, la reconciliere și pace, împăcare și iertare sinceră, căci numai așa se pot depăși toate greutățile vieții, iar Hristos își va recunoaște chipul Său sădit în ființa noastră.

Iată, Sfântul Sinod al Bisericii noastre, prin vocea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, ne cheamă la unitate și întrajutorare, la promovarea valorilor spirituale și culturale ale poporului nostru bimilenar. Să fim receptivi și să ne angajăm a împlini toate hotărârile propuse de forul nostru bisericesc! Anul acesta este foarte important pentru Biserica noastră, deoarece Sfântul Sinod l-a numit Anul omagial al Crezului ortodox și al Autocefaliei românești în Patriarhia Română, în contextul aniversării a 125 ani de când Biserica Ortodoxă Română a devenit autocefală și a 85 de ani de la ridicarea ei la rangul de patriarhie. Să ne străduim să facem toate după rânduiala, mai ales că părințele autocefaliei Bisericii Române a fost un predecesor al nostru pe scaunul vlădicesc de la Roman, episcopul cărturar Melchisedec Ștefănescu. Cu acest prilej se vor organiza în eparhia noastră ample manifestări cultural-religioase, la care vă facem poftire să participați.

Să ne ajute Dumnezeu să le trăim pe fiecare în parte, după voia Domnului!

Încredintându-vă de toată dragostea în Hristos-Domnul, rămân al vostru păstor sufleteș, care vă dorește tot binele și mântuirea sufletelor!

Hristos a înviat!

Adevărat a înviat!

† EFTIMIE,
Arhiepiscopul Romanului și Bacăului

Fundația „Episcop Melchisedec” oferă:

Suport activ pentru familiile și comunitățile aflate în dificultate

Filantropia, sau dragostea față de semenii, manifestată prin fapte a fost, pe drept cuvânt, considerată drept una dintre caracteristicile fundamentale ale credinței creștine. Biserica Ortodoxă Română a practicat dintotdeauna filantropia creștină, dar intensitatea acestei activități a depins în mod direct de posibilitățile de manifestare și dezvoltare ale Bisericii în sineși.

Fundația „Episcop Melchisedec” încearcă să împlinească tocmai misiunea socială a Bisericii, implementând, în acest an, alături de organizarea centrului de zi pentru copii proveniți din familii aflate în dificultate, un alt proiect important. Prin acesta din urmă, Fundația își propune înființarea unui Centru Social Multifuncțional.

Centrul Social Multifuncțional, ce urmează a funcționa sub egida Fundației „Episcop Melchisedec”, va furniza servicii sociale de calitate pentru romașcani și pentru cei din comunitățile învecinate, ceea ce va reprezenta o formă de suport activ pentru familiile și comunitățile aflate în dificultate sau în situații de risc social.

Amenajarea sediului

În prezent, în lipsa unui spațiu adecvat, activitatea socială a Fundației se desfășoară în diferite locații: cantina de ajutor social, care are o activitate regulată, beneficiind de posibilitatea utilizării unui spațiu echipat, pus la dispoziție în incinta Centrului eparhial al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului; serviciile de consiliere sunt puse la dispoziția celor aflați în situații de risc în diferite locații, la parohii; pentru a putea oferi un adăpost temporar au fost utilizate diferite spații (în incinta sau în apropierea Centrului eparhial), chiar dacă acestea au amenajări precare și nu au dotările necesare oferirii unui confort minim celor ce îl folosesc.

Derularea acestui proiect este necesară pentru populația municipiului Roman și din împrejurimi, deoarece, fiind într-o zonă defavorizată din punct de vedere economic și social, majoritatea oamenilor au o situație financiară atât de dificilă încât se află în imposibilitatea de a-și asigura strictul necesar pentru a supraviețui.

Prin Centrul Social Multifuncțional se propune, între altele, reabilitarea, modernizarea și echiparea completă a clădirii care a fost în trecut sediul Fundației „Episcop Melchisedec” și care, prin istoria sa de peste 150 de ani, constituie un punct de referință în orașul Roman.

Servicii sociale oferite

Centrul care va avea sediul în această clădire va asigura spațiile necesare desfășurării activității mai multor servicii sociale.

Cantina socială va oferi o masă caldă pe zi pentru aproximativ 50 de persoane. Deoarece persoanele din familii în dificultate au nevoi speciale, mâncarea va fi pregătită cu foarte multă atenție. În plus, de Sfintele sărbători de Paști și de Crăciun, beneficiarii cantinei vor primi întotdeauna pachete cu alimente foarte consistente, cu alimente de bază pentru întreaga familie: carne, făină, ulei, zahăr, orez, paste făinoase etc. Se estimează că această cantină socială va reprezenta mult mai mult decât un sprijin material pentru oamenii necăjiți, datorită amplasării ei în aceeași clădire în care sunt asigurate și alte servicii pentru persoane în dificultate.

Adăpostul temporar, pentru un număr simultan de până la 20 de persoane aflate în situații de risc social, constituie un serviciu social necesar într-o zonă unde numărul persoanelor aflate în situații de risc este destul de ridicat.

Un alt sprijin important îl va constitui și cabinetul de consiliere pentru persoanele aflate în si-

tuatii de risc social - victime ale abuzului și violenței domestice, persoane rămase fără adăpost etc..

Asigurarea accesului la servicii medicale și stomatologice, pentru persoane cu posibilități materiale reduse, prin cabinetele pentru asistență medicală generală și stomatologie, se adresează celor care nu au posibilități materiale pentru a putea beneficia de aceste servicii în cadrul unităților medicale deja existente.

Centrul de întâlnire și resocializare pentru vârstnici vizează crearea unui loc pentru întâlnirea, petrecerea timpului și resocializarea persoanelor vârstnice - cu o capacitate de maxim 30 de persoane - acest centru își propune să ofere un spațiu pentru întâlniri, discuții, lectură, jocuri (șah, table etc.); de menționat că acest centru va fi dotat și cu calculatoare cu acces la internet pentru facilitarea comunicării cu cei dragi, aflați în multe cazuri la mare distanță. Se estimează o utilizare curentă de minim 15 persoane simultan.

Beneficiari pe termen lung

Beneficiarii direcți vor fi: 50 de persoane care vor primi o masă caldă pe zi, 10-15 persoane care vor primi consiliere, 8-16 persoane care vor beneficia de servicii medicale și stomatologice, un număr de maxim 20 de persoane care vor beneficia de adăpost temporar și circa 15-30 de persoane care vor beneficia de serviciile centrului de socializare pentru vârstnici.

Persoanele vor fi selectate din rândul celor care aparțin diferitelor categorii defavorizate: familii sărace, persoane cu nivel de trai foarte scăzut, copii abandonati, persoane vârstnice singure, persoane cu handicap, persoane fără adăpost, precum și alte persoane cu nevoi speciale.

Se estimează că aceste servicii sociale vor fi oferite populației din zona Municipiului Roman pe o perioadă îndelungată, acesta fiind scopul, conform misiunii Fundației „Episcop Melchisedec”. (Arhid. Ardrian CIOBANU)

Pentru un ierarh al Bisericii Ortodoxe, participarea la slujba de sfințire a mirului, indispensabil cultului nostru, înseamnă implicarea directă și profundă în lucrarea Duhului Sfânt în viața Bisericii.

SPECIAL

Sfințirea Marelui Mir, mărturie văzută a autocefaliei bisericești

Începutul lunii aprilie a coincis, anul acesta, cu perioada pregătirii și sfințirii Marelui Mir. În Joia Mare a anului 2010 (1 aprilie), în cadrul Sfintei Liturghii, oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, împreună cu ierarhii Sfântului Sinod, a avut loc sfințirea Marelui Mir, pentru a douăzeci și una oară în Biserica Ortodoxă Română. Sfințirea Marelui Mir, mărturie văzută a autocefaliei bisericești, este inclusă în manifestările prilejuite de aniversarea a 125 de ani de la recunoașterea oficială a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885).

Luni, 29 martie, în săptămâna Patimilor, a început pregătirea celor necesare pentru prepararea Sfântului Mir. A doua zi, marți dimineța, s-a pregătit decoctul, care s-a lăsat la răcit peste noapte. Miercuri dimineța, slujba a continuat cu adăugarea celorlalte componente, până seara târziu, finalizându-se cu sfințirea din Sfânta și Marea Joi.

Despre rânduiala specifică acestei slujbe am aflat amănunte de la PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, care, alături de alți membri ai Sfântului Sinod al BOR, a fost desemnat, și anul acesta, să participe la pregătirea Sfântului și Marelui Mir.

Sfântul și Marele Mir se folosește la Taina Mirungerii, la sfințirea bisericilor, la sfințirea altarelor, a antimiselor și pentru reprimirea în Ortodoxie a celor căzuți de la dreapta credință, exprimând diversitatea lucrărilor harului Duhului Sfânt în Biserică. Sfințirea lui este o lucrare de o importanță majoră a Bisericii noastre Ortodoxe Autocefale, atât din punct de vedere cano-

nic, cât și din punct de vedere teologic. Semnificația canonică a sfințirii Sfântului și Marelui Mir pentru conslujirea arhierescă constă în faptul că Biserica Autocefală își exprimă cu acest prilej îndatorirea, dar și dreptul canonic de a sfinți materia necesară administrării Tainei Mirungerii prin co-liturgisirea tuturor ierarhilor ei, într-o zi de maximă intensitate spirituală a

Săptămâni Mari. Slujba de sfințire a Sfântului și Marelui Mir reunește Biserica în deplinătatea ei, formată din soborul episcopilor, ceata preoților și a diaconilor și totalitatea credincioșilor, descoperind că lucrarea mântuitoare săvârșită de Hristos este continuată de cea sfințitoare a Duhului Sfânt prin Sfintele Taine. Momentul sfințirii Marelui Mir este o afirmare a unității Bisericii noastre în comuniunea de dreaptă credință și viață în Hristos, cu Sfinții Apostoli și cu Sfinții Părinți din toate timpurile.

„Simți mai puternic, prezența Sfântului Duh“

Pentru un ierarh al Bisericii Ortodoxe, participarea la slujba de sfințire a mirului, indispensabil cultului nostru, înseamnă implicarea directă și profundă în lucrarea Duhului Sfânt în viața Bisericii. Pentru clerul și credincioșii din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, anul acesta înseamnă, din punct de vedere liturgic și spiritual, o bucurie în plus, prin aceea că Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, a fost delegat de către Sfântul Sinod al BOR, alături de alți doi ierarhi, să supravegheze, în mod direct, pregătirea Sfântului și Marelui Mir.

La rugămintea noastră, PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul ne-a oferit câteva detalii despre acest moment deosebit din viața Bisericii noastre. „Sunt foarte emoționat de încredințarea ce mi s-a dat, știind faptul că Sf. Mir este elementul esențial în ceea ce privește doctrina unei Biserici Ortodoxe, fiind sfințit de toți ierarhii. Numai ei au această prerogativă liturgică a Bisericii, ceea ce înseamnă că sfințirea mirului nu se poate face prin delegat. Dacă ierarhii pot trimite preoți la diverse slujbe religioase, pentru momentul deosebit al pregătirii și sfințirii

Rugăciune de mulțumire la sfințirea Sfântului și Marelui mir

„Mulțumim Ție, Doamne Dumnezeul nostru atotputernic din veac, și Doamne Iisus Hristose, strălucirea Părintelui, și Duhule Sfinte, Care de la Tatăl porcezi și în Fiul Te odihnești, Cel ce toate le plinești și sfințești, Unitate în trei ipostasuri, fire nedespărțită; pentru că ai făcut a se aduce de noi lucrul acesta la îndeplinire spre mărirea și sfințirea credincioșilor creștini, cu mijlocirile Născătoarei de Dumnezeu, ale tuturor slujitorilor netrupești, ale Sfinților și întru tot lăudaților Apostoli și ale tuturor sfinților celor ce au plăcut Ție din veac“

FOTO: BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

În ceea ce privește numărul mare de sfințiri ale mirului în Biserica Ortodoxă Română, cel puțin în ultimii 20 de ani, aceasta denotă o activitate intensă.

➔ Marelui Mir nu se poate delega nimeni, iar acest lucru este impresionant și măret. Prin participarea la o astfel de lucrare sacramentală simți o emoție aparte și simți, mai puternic, prezența Sfântului Duh - făcând o legătură între noi ca persoane, ca membri ai Bisericii, și Sf. Mir. Participarea la un astfel de eveniment îți amintește mai pregnant de momentul consacrării pentru viața în Hristos, de Botez, când am fost pecetluiti cu darurile Sfântului Duh, Care, în chip văzut, este Sf. Mir“, ne-a declarat Preasfințitul Episcop Ioachim Băcăuanul.

În ceea ce privește numărul mare de sfințiri ale mirului în Biserica Ortodoxă Română, cel puțin în ultimii 20 de ani, aceasta denotă o activitate intensă a ierarhilor și preoților ce aparțin de Patriarhia Română. „Se știe că Sf. Mir este folosit la botez, la sfințirea antimiselor și a bisericilor și la confirmarea eterodocșilor care vin la Ortodoxie. Analizând ultimii 20 de ani se vede că Biserica noastră este dinamică, fiind sfințite foarte multe biserici, slujbă unde se folosește Sf. Mir. Acesta se distribuie de către Preafericitul Părinte Patriarh tuturor eparhiilor din cuprinsul Patriarhiei Române, din țară și străinătate. Acum, pentru faptul că s-a epuizat cantitatea precedentă, PF Părinte Patriarh a hotărât pregătirea unei noi cantități“, a precizat PS Ioachim Băcăuanul.

Cel care oficiază botezul unge trupul noului botezat cu Sfântul și Marele Mir, zicând aceste cuvinte: „Pecetea harului Duhului Sfânt“

Sfințit în Joia Mare

În ceea ce privește pregătirea Sfântului și Marelui Mir, totul începe în săptămâna a șasea a Postului Mare, și anume joi și vineri, înainte de Duminica Floriilor, când materiile vârtoase (rădăcini, fructe, rezine etc) se pisează mărunțel și se cern prin sită. În sâmbăta lui Lazăr se aduc toate materiile, precum și vasele, în biserică, unde are să se facă fierberea. Apoi, luni, în săptămâna Patimilor, dimineata, după Utrenie, se așază masa cu materiile și vasele în mijlocul bisericii, iar, la ora convenită, Patriarhul, sau delegatul acestuia, săvârșește mai înainte sfințirea apei, după care stropește cu agheazmă materiile și vasele, inclusiv locul rânduit pentru fierbere. Urmează, în aceeași zi, rânduiala clătirii cu agheazmă caldă a tuturor vasele și obiectelor ce se folosesc la prepararea și păstrarea Sfântului Mir.

A doua zi, marți dimineata, după binecuvântarea pentru Ceasuri, se aprinde focul, se amestecă toate ingredientele de plante și vinul, iar după câteva ore se stinge focul pentru a se răci decoctul peste noapte.

Miercurea dimineata, cei rânduiți pentru prepararea Sfântului și Marelui Mir, încep rânduiala slujbei și continuă cele începute în zilele precedente, prin adăugarea uleiului și a celorlalte rezine, până seara târziu. Slujba religioasă de sfințire a Mirului are loc în Joia Mare, în prezența PF Părinte Patriarh și a tuturor membrilor Sfântului Sinod.

Pentru aceste momente deosebite, pe lângă preoți și diaconi, au fost prezenți și cei trei ierarhi, desemnați de Sf. Sinod pentru a supraveghea toate pregătirile prealabile pentru Sf. Mir. Anul acesta, cei trei ierarhi desemnați au fost PS Varsanufie Prahoveanul, PS Cîprian Cîmpineanul și PS Ioachim Băcăuanul.

„Chiar dacă participăm de mai multe ori în viață la acest moment deosebit, permanent simți o emoție deosebită, pentru faptul că însăși Sfânta Liturghie din Joia Mare este plină de trăire duhovnicească, iar când se adaugă și rânduiala de sfințirea a Marelui Mir ai sentimentul că este cea mai densă Sfântă Liturghie la care ieși parte“, a mai spus PS Ioachim Băcăuanul.

A douăzeci și una oară în 125 de ani

În trecut, Sfântul și Marele Mir se aducea, de obicei, de la Patriarhia de Constantinopol. El s-a sfințit însă, în unele rânduri, și pe pământ românesc, dar la aceste ocazii erau de față și participau ierarhi din întreaga lume ortodoxă, prezenți atunci în țară. De exemplu, în anul 1513, la Târgoviște, când însuși patriarhul Constantinopolului, Pahomie, venit după milostenii și ajutoare, era de față, sau în anul 1643, când Sfântul și Marele Mir se sfințea la

Iași, cu cheltuiala mărinimosului voievod Vasile Lupu. Atunci, alături de ierarhii moldoveni, participa și patriarhul Teofan al Ierusalimului. La 25 martie 1882, în Catedrala mitropolitană din București, se sfințea Sfântul și Marele Mir, pentru prima oară numai de către ierarhii români. A doua oară s-a sfințit în anul 1894, iar a treia oară la 30 martie 1906. A patra oară s-a sfințit la 15 aprilie 1921, fiind pentru prima dată în România reîntregită. Din anul 1921, Biserica noastră a oferit Sfântul și Marele Mir și Bisericii Ortodoxe Bulgare, până la reînființarea Patriarhiei acesteia și până la recunoașterea autocefaliei ei de către Patriarhia de Constantinopol, în anul 1945.

După ridicarea Bisericii noastre la rangul de Patriarhie, s-a sfințit Sfântul și Marele Mir la următoarele date: 1 aprilie 1926 și 6 aprilie 1934 sub patriarhul Miron Cristea; 2 aprilie 1942 sub patriarhul Nicodim Munteanu; 6 aprilie 1950, 14 aprilie 1955, 10 aprilie 1958, 22 aprilie 1965, 18 aprilie 1968 și 26 aprilie 1973 sub patriarhul Iustinian Marina; 27 aprilie 1978 și 5 mai 1983 sub patriarhul Iustin Moiescu; 7 aprilie 1988, 15 aprilie 1993, 11 aprilie 1996, 2 mai 2002 și 5 aprilie 2007 sub patriarhul Teoctist Arăpașu. Anul acesta, la 1 aprilie, s-a oficiat, pentru a douăzeci și una oară, slujba de sfințire a Marelui Mir de către ierarhii Sfântului Sinod al BOR, sub protia PF Părinte Patriarh Daniel. (pr. Ctin GHERASIM)

Nu mai puțin de 32 de predici, aparținând episcopului Melchisedec Ștefănescu, părintele autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române vor vedea pentru prima dată lumina tiparului.

EVENIMENT

Zilele „Episcop Melchisedec“ ediția a X-a:

Părintele autocefaliei BOR, comemorat în Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

A X-a ediție a Zilelor Episcop „Melchisedec Ștefănescu“ se va desfășura la Roman și Bacău, în perioada 11 - 16 mai 2010. În cadrul acesteia se vor desfășura ample manifestări culturale și spirituale. Având ca organizatori Arhiepiscopia Romanului și Bacăului și Fundația „Episcop Melchisedec“, manifestările vor fi organizate cu binecuvântarea PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

Manifestările cultural-religioase dedicate memoriei Episcopului Melchisedec Ștefănescu (foto) vor debuta anul acesta la Bacău, cu o slujbă de comemorare a vrednicului de pomenire ierarh de la Roman. Acestea vor continua cu organizarea, în ziua de 12 mai, a unui Simpozion dedicat împlinirii a 125 de ani de la recunoașterea oficială a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885). În cadrul acestuia, la Complexul muzeal de istorie „Iulian Antonescu“ se va organiza o expoziție cuprinzând cărți, obiecte de cult și alte obiecte aparținând episcopului Melchisedec. Vineri, 14 mai, La Roman se va desfășura un concurs inter-scolar pe tema: „Episcop Melchisedec, părintele autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române“. Tot aici, manifestările prilejuite de comemorarea episcopului românesc vor continua cu organizarea unui simpozion științific pe tema „Episcopul Melchisedec și autocefalia BOR“, susținut la Seminarul Teologic „Sf. Gheorghe“.

A X-a ediție a Zilelor „Melchisedec Ștefănescu“ se va încheia în ziua de 16 mai, cu oficierea Sfintei Liturghii arhieresti, în cadrul căreia se va face pomenirea vrednicului ierarh al Romanului. Slujba de pomenire va fi urmată de un pelerinaj la capela din Parcul „Melchisedec“, unde se află îngropate rămășițele pământești ale marelui ierarh.

Predicile „părintelui“ autocefaliei BOR vor fi editate în premieră

Atât la Bacău, cât și la Roman vor fi lansate trei volume dedicate memoriei ierarhului Melchisedec Ștefănescu.

Iubitorii de cultură vor fi invitați să descopere personalitatea marelui ierarh românesc, prin intermediul următoarelor trei lucrări: „Episcopul Melchisedec, eminent ierarh, pedagog și om de cultură“, a dlui Prof. Univ. Dr. Vasile Vasile și „Cuvinte din cuvânt. Omilii inedite“, a episcopului Melchisedec Ștefănescu. Acestora li se va adăuga volumul „Autocefalie și Patriarhie“, semnat de Prof. Univ. Dr. Tudor Ghideanu.

Nu mai puțin de 32 de predici, aparținând episcopului Melchisedec Ștefănescu, părintele autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române vor vedea lumina tiparului la editura „Filocalia“ a Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului. Cartea „Cuvinte din cuvânt. Melchisedec Ștefănescu. Omilii inedite“, ce va apărea cu binecuvântarea Preasfințitului Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, va cuprinde cuvântări ale ilustrului ierarh ținute cu diferite ocazii în perioada 1848 - 1860. „Manuscrisele ce cuprind predicile episcopului Melchisedec au fost găsite în Biblioteca Academiei Române, fiind scrise cu caractere chirilice. Treizeci dintre acestea aparțin episcopului Melchisedec, iar două au fost traduse după omilii ale mitropolitului Filaret al Moscovei. Ele fac referire la sărbători religioase mai importante, precum și referiri la unii dintre sfinții cinstiți de Biserica noastră, precum Sfântul Ilie sau Sfântul Ioan Botezătorul“, a declarat părintele Pimen Costea, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, cel care se ocupă de transliterarea, diortosirea și editarea acestui volum.

Episcopul Melchisedec - eminent ierarh, pedagog și om de cultură

Intitulată „Episcopul Melchisedec, eminent ierarh, pedagog și om de cultură“, cartea este rodul a cinci ani de studiu și cercetări realizate de prof. Univ. Dr. Vasile Vasile, de la Universitatea Națională de Muzică din București. Lucrarea va apărea cu binecuvântarea Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, și va vedea lumina tiparului în preajma „Zilelor Episcop Melchisedec“, ce se vor desfășura în perioada 10 - 16 mai a.c.. Volumul va cuprinde o biografie în ascensiune a episcopului Melchisedec, „Merite, ignorare și recunoaștere“, „Arhimandritul-arhieru în slujba idealurilor naționale ale vremii“, „Meandrele activității educaționale a episcopului Melchisedec“, „Ctitorii culturale ale episcopului Melchisedec“, „Vasta activitate a lui Melchisedec pe tărâm bisericesc“, „Episcopul Melchisedec și problemele muzicii bise-

ricești“, „Testamentul și „testamentele“ melchisedechine“.

„Episcopul Melchisedec este un Kogălniceanu pentru viața bisericească a celei de-a doua jumătăți a veacului al XIX-lea. Am fost surprins de faptul că nicio lucrare apărută până acum nu prezintă integral viața și activitatea episcopului Melchisedec Ștefănescu“ a declarat prof. univ. dr. Vasile Vasile.

Melchisedec Ștefănescu și autocefalia BOR

La împlinirea a 125 de ani de la autocefalia BOR și 85 de ani de la înființarea Patriarhiei Române, la editura Mușatinia din Roman va vedea lumina tiparului cartea cu titlul „Autocefalie și Patriarhie“. Volumul scris de profesorul Tudor Ghideanu, „începe de la domnia lui Alexandru Ioan Cuza, ajunge la momentul actului sinodal al lui Melchisedec Ștefănescu, care constituie temeiul declarării autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, face referire la marile personalități ale BOR - patriarhii Miron Cristea, Nicodim Munteanu, Iustinian Marina, Iustin Moisescu, Teoclist Arăpașu, culminând cu actualul Patriarh PF Părinte Daniel Ciobotea“, a declarat Emilia Tuțuianu, director al Editurii Mușatinia. (pr. Ctin GHERASIM)

Mărturisirea euharistică a Crezului

Cultul Bisericii este depozitarul și vehiculul prin care se transmite în formă orantă, doxologică, învățătura creștină cuprinsă în izvoarele revelației. De aceea, orice regulă de rugăciune debutează printr-o invocare a Sfintei Treimi și include rostirea mărturisirii de credință. Sinteza aplicată a acestei învățături a fost formulată la Sinoadele ecumenice, în forma mărturisirilor de credință, ca rostire autoritară și inteligibilă a tuturor adevărilor fundamentale ale Bisericii.

În epoca primară creștină, fiecare Biserică a-vea mărturisirea ei de credință. Sinoadele ecumenice din anii 325 și 381 au asimilat Simboalele de credință locale, dându-le o formulare unitară și au generat, în felul acesta, Simbolul de credință pe care Biserica îl folosește și astăzi, introducându-l și în Sfânta Liturghie. Recitarea regulată a Simbolului de credință în Liturghie, introdusă de patriarhul monofizit Petru Gnafevs (Fullon), la Antiohia, în anul 471, s-a generalizat de către Patriarhul Timotei I al Constantinopolului (512-518), în Răsărit, reprezentând semnul de recunoaștere al creștinilor ortodocși.

Între mărturisirea credinței și actul liturgic există o legătură intrinsecă

În conștiința Bisericii primare, frângerea pâinii presupunea unitatea în credință a tuturor participanților la ritual. De aceea, includerea Simbolului de credință în Liturghie s-a extins și a confirmat legătura organică dintre unitatea credinței și împlinirea adunării ecleziastice în Euharistie, legătura aceasta alcătuind centrul trăirii spirituale și al vieții Bisericii. Introducerea Crezului în ritualul euharistic nu contravine spiritului acestuia. Simbolurile de credință slujesc actualizării și adâncirii credinței datorită caracterului sacramental pe care îl împărtășesc cu verbul biblic. Acest caracter face ca actul de mărturisire a credinței, într-un cadru liturgic, să transforme Liturghia în eveniment mântuitor autentic. Liturghia devine mai mult decât un simplu ritual; ea mijlocește posibilitatea participării reale la lucrarea răscumpărătoare a Sfintei Treimi în Biserică. Între mărturisirea credinței și actul liturgic există o legătură intrinsecă, deoarece dinamismul credinței și capacitatea ei de a naște viață duhovnicească se revendică tocmai din asumarea mărturisirii ei publice, atât ca o mărturie a convingerilor personale, cât și ca o afirmare a adevărului divin, universal, mântuitor. Mărturisirile de credință, fie că sunt sub forma afirmațiilor de genul Crezului niceo-constantinopolitan, fie sub forma imnelor de slavă (troparele), au o calitate unică pentru formulele liturgice, ele nu doar instruind, ci și comunicând adevărul, implicându-l direct și per-

sonal pe credincios în participarea la acel adevăr (Paul Evdokimov).

Deși Crezul nu cuprinde nicio mențiune expresă referitoare la jerta euharistică, nu putem afirma că el este străin de ritualul ei. Unele amănunte ce au urmat după Răstignirea Domnului sunt simbolizate prin acțiunea ce se desfășoară ritualic în sfântul altar, în timp ce comunitatea rostește mărturisirea de credință. Preotul ridică „aerul” de pe Sfântul Disc și Sfântul Potir, legându-l deasupra lor. Natura cosmică nu mai acoperă pe Hristos, Care Se jertfește, arătându-Și în aceasta puterea Lui mântuitoare, ci se clatină de teamă în jurul Lui. Toată creația este pusă în stare de cutremur, inclusiv cea îngerească, amintind de cutremurul ce s-a petrecut la răstignirea și învierea Sa, când îngerul a ridicat piatra de pe mormânt (Matei, 27, 51). De aceea, după articolul al V-lea al Simbolului de credință: „Și a înviat a treia zi după Scripturi”, încetează clătinarea „aerului”. Invierea a fost actul cel mai minunat al lui Dumnezeu față de noi. Toate evenimentele iconomiei mântuirii, când s-au făcut cunoscut lumii prin Hristos, au cutremurat oștile îngerești și stihiele cosmice (Pr. Dumitru Stăniloae).

Rugăciunea liturgică dă măsura oricărei rugăciuni

Prin mărturisirea în comun a Crezului, de către creștini, ei se pregătesc să primească pe Același Hristos, prin Euharistie, așa cum s-au pregătit prin mărturisirea aceluiași Crez, să-L primească în Taina Botezului. Sfântul Maxim Mărturisitorul vede în rostirea comună a Crezului, după *sărutarea păcii*, „semnul veșnicei mulțumiri și slăviri unite și unitare a lui Dumnezeu de către noi”. Recitarea Simbolului reprezintă un moment de concentrată meditație și de pietate adâncă în legătură cu actul mântuirii noastre, care va fi actualizat imediat în ritualul Sfintei Jertfe. Deși Crezul rezumă, în general, punctele esențiale ale credinței creștine, mesajul său cel mai puternic transmis este că „Unul din Sfânta Treime, Fiul, S-a făcut om, întrupându-Se din Fecioară” (Gherman I al Constantinopolului).

Liturghia antrenează pe credincios dincolo de el însuși, spre comuniunea cu ceilalți, cu cei absenți, suferinzi sau în agonie; ea îmbrățișează umanitatea și cere pacea și unitatea tuturor. Liturghia exclude orice tendință subiectivă și pasageră, oferind forma ei integratoare, trecută și călită prin încercările timpului. Dacă rugăciunea liturgică dă măsura oricărei rugăciuni, ea solicită, de asemenea, rugăciunea spontană, personală, în care sufletul caută dialogul cu Dumnezeu Său.

Liturghia ne învață această, chemându-ne pe fiecare pe nume, ca fiind unici și fiecare e chemat spre mărturisirea crezului său: „*eu cred*”. Chiar și în cadrul liturgic, această mărturisire pune accentul cel mai personal posibil, nimeni neputând să o facă în locul nostru. (pr. Valentin BĂLTOI)

Răbdarea și moartea împreună cu Mântuitorul
înseamnă asumarea pas cu pas a Patimilor Sale.

LITURGICA

Scara Deniilor

Duminica Stălpărilor inundă sufletul cu bucurie nepământească, deși osteneala postului ne îndreaptă spre austeră Săptămână a Patimilor Domnului, cu profundul sentiment al vinovăției pentru moartea pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu.

Praznicul Intrării Domnului în Ierusalim aduce Bisericii bucuria sfântă că Domnul este gata să ne răscumpere din păcat și din moarte. Fila de sinaxar a Praznicului ne invită la pătimire cu Hristos, însoțire în suferință, ca preambul la cea în slavă: „Cu milostivirea Ta cea negrăită, Hristoase, Dumnezeule nostru, fă-ne pe noi biruitori patimilor celor necuvântătoare și ne învrednicește să vedem și biruinta Ta cea luminată asupra morții și învierea cea luminată și de viață purtătoare și ne miluiește pe noi“ (Triod). Iar Sfântul Apostol Pavel îi scrie ucenicului iubit Timotei același adevăr al viețuirii în eternitate cu Domnul: „Dacă împreună cu El am murit, împreună cu El vom și via. Dacă răbdăm, împreună cu El vom și împărați“ (II Tim 2, 11-12). Răbdarea și moartea împreună cu Mântuitorul înseamnă asumarea pas cu pas a Patimilor Sale.

Iosif cel prea frumos, asemănat profetic cu Domnul

Din punct de vedere liturgic, această împreună-pătimire cu El se arată cum nu se poate mai limpede în scara deniilor, acest urcuș ostentiv ce începe cu sfânta și marea zi de Luni, în cadrul căreia Denia de duminică seara - care de fapt înseamnă utrenia zilei de Luni - conturează începutul Patimilor lui Hristos, cu amintirea lui Iosif cel prea frumos, asemănat profetic cu Domnul, Care a fost pizmuit, la fel, de cei din neamul lui și de Iuda care, pentru treizeci de arginți, L-a vândut. Dar, din mormânt înviind, Domnul împărătește peste tot Egiptul păcatului, dându-ne nouă pâinea cea cerească, adică Trupul Său cel de viață purtător. Pe de altă parte, la aceeași Denie, în amintirea smochinului lipsit de roade, este vădită neputința nu atât a sinagogii iudaice, cât a sufletului Umanității deșert de roadă duhovnicească și care, dacă nu-și cunoaște vremea mântuirii, a doua zi, adică după moarte, va cunoaște blestemul uscăciunii veșnice.

Denia de luni seara, adică utrenia din sfânta și marea zi Marți, ne urcă pe a doua treaptă a scării, amintindu-ne cum trebuie să așteptăm pe Mirele Care vine în miezul nopții: „Pe Mirele, fraților, să iubim, candelile noastre să le grijim, într-o bunătați strălucind și în credință dreaptă...“ Atmosfera este paradoxală. Ne gândim la Patimile cele înfricoșătoare, dar cântarea liturgică este de nuntă. Luni seara, Mirele aduce cuvânt despre cum să-L aștepte Mireasa, Biserica

Lui. Dar cine poate spune că are candelă aprinsă din fapte bune și untelele de împărțășire din destul în vasele sufletului? Ci „Mire, Acela ce ești mai frumos cu podoaba decât toți oamenii, (...) dezbracă-mă de chipul greselilor mele cel ticălos prin împărțășirea patimilor Tale“ (stihiră a Stihoavnei).

Mirele se pregătește de nuntă

Denia de marți seara, adică utrenia din sfânta și marea zi Miercuri, ne poartă pe a treia treaptă a scării, cea în care pomenim ungera cu mir a Domnului de către femeia cea păcătoasă. Mirele se pregătește de nuntă, înveșmântându-și trupul cu haina de mir de mare preț a pocăinței vameșilor și desfrânatelor. Dar și cu ticăloșia Iudei care „s-a legat cu mânia, aducând în loc de mir răutate împuțită“ (stihiră la Laude).

Denia de miercuri seara, adică utrenia din sfânta și marea Joi, aduce răspunsul Mirelui față de fațetele Miresei: spălarea picioarelor, Cina cea de Taină, Rugăciunea din Ghetsimani și dăruirea totală spre Patimi a lui Hristos, prin actul vânzării săvârșit de Iuda. După milenii de așteptare, Însuși Hristos Se dezbracă de Slava Sa și,

făcându-Se asemenea slugii, îi învață pe Apostoli tăcerea în fața tainei Întrupării Sale. Doar spălați cu apa învățăturii duhovnicești ieșită din izvorul vieții vom fi vrednici pentru o Taină și mai înaltă, aceea a instituirii Euharistiei.

Prin moarte, pretendenți la înviere

Denia de joi seara, adică utrenia din sfânta și marea Vineri, treapta penultimă a scării, pune în lumină întunecatul răspuns al oamenilor la dragostea Mirelui. Slujba sfințelor și mântuitoarelor Patimi adesea este înțeleasă astăzi ca povestire a răutății celor de demult și văduvirea, ce încă se mai obișnuiește în unele locuri, a credincioșilor de primele trepte ale scării deniilor se face, paradoxal, apanaj al împietririi și neînțelegerii actului nupțial al Crucii. Înțelegem dar de ce este atât de important să purcedem la Săptămâna Patimilor cu prima Denie, cea de duminică seara, că nu poți sări pe o treaptă superioară a scării Patimilor dacă nu urci pe rând una câte una, cu sfială, cu grijă, cu evlavie, cu bucurie, văzând în fiecare dintre cei din jur pretendenți la înviere.

Denia de vineri seara, adică utrenia din sfânta și marea Sâmbătă, este de fapt o slujbă de înmormântare. Coborât de pe Cruce, la momentul Vecerniei de mai înainte, Mirele este plâns și așezat în Mormânt. „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, în rai cu tâlharul și pe scaun cu Tatăl și cu Duhul“ este Iisus Hristos. Scara deniilor se întinde peste istorie, unind închipuirea cu realitatea și devenind ea însăși întruparea visului Patriarhului Iacov la Betel. (Pr. Petru RONCEA)

Pelerini pe Drumul Crucii, în Vinerea Mare la Ierusalim

Izvorul Tămăduirii, cinstit de băcăuani

Pe tot parcursul Săptămânii luminate, această perioadă minunată a anului bisericesc, este vestită bucuria Învierii din morți a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat. Chiar și slujba de înmormântare capătă, în această perioadă, o altă haină, pentru că Învierea lui Hristos covârșește totul. Totuși, în Vinerea Săptămânii luminate, pe lângă vestea Învierii, Biserica mai are să ne spună ceva, aducându-ne în atenție, spre cinstire, pe Maica Domnului. Sărbătoarea Izvorului Tămăduirii nu știrbește cu nimic bucuria Învierii, ci este doar o dovadă a importanței pe care Biserica o dă cinstirii celei prin care s-a făcut începutul Mântuirii noastre.

La praznicul din Vinerea Luminață, Maica Domnului ne este înfățișată ca izvor de tămăduire trupească și sufletească. Pe Hristos îl numim izvor de viață, de apă vie, de nesticăciune și nemurire, tot astfel, la slujba acestui praznic, Maica Domnului e numită „izvor dintru care curge toată bunătatea și dintru care se revarsă tuturor binefacerile”, „mană cerească și izvor dumnezeiesc al raiului” (stihiri de la Vecernia mare). În Vinerea Săptămânii luminate suntem chemați să sorbim din revărsările de viață, de milă și de îndurare, care ne vin din aceste două izvoare prin care harul lui Dumnezeu se pogoară lucrător asupra noastră.

Rolul Maicii Domnului în lucrarea de mântuire a fiecăruia dintre noi

Știind că Omul-Hristos are o Maică, iar Maica aceea este cu totul dintre noi, prindem curaj și cerem mereu sprijin de la cea care este „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii”, iar ajutorul ei apare neîntârziat.

Spre deosebire de cinstirea pe care o datorăm sfinților, numită venerare, Sfintei Fecioarei Maria i se cuvine un cult de supravenerare, pentru că ea a adunat în sine tot ceea ce se putea mai bun din întreaga omenire. Ea este dintre noi, dar cu mult mai presus de noi și de aceea este nevoie să existe acest praznic închinat

Fecioarei Maria, Izvorul Tămăduirii, menit să arate rolul Maicii Domnului în lucrarea de mântuire a fiecăruia dintre noi.

Această sărbătoare își are originea, potrivit tradiției, în vremea lui Leon cel Mare când, în preajma Constantinopolului, prin mijlocirea unui izvor, Maica Domnului a săvârșit o serie de vindecări miraculoase. În semn de recunoștință, împăratul Leon cel Mare a zidit pe acel loc o biserică în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, reînnoită apoi de Iustinian, Vasile Macedoneanul și de fiul său, Leon Filosoful.

Pentru noi cei de acum, sărbătoarea Izvorului Tămăduirii este o dovadă în plus a faptului că în creștinism timpul și spațiul sunt transfigurate. Momentul istoric de „atunci” devine o întâlnire curentă cu Maica lui Dumnezeu; izvorul de „acolo” îl regăsim, în fiecare biserică ortodoxă, prin sfințirea mică a apei, care ajunge apoi să facă aceleași minuni ca și atunci, ca și acolo, condiția fiind doar participarea individuală, personală la mântuirea noastră.

Biserica „Izvorul Tămăduirii” din Bacău

Sărbătoarea „Izvorul Tămăduirii” este prilej de aleasă bucurie duhovnicească și pentru una dintre parohiile Bacăului ce poartă acest hram. O parohie tânără, situată în sud-vestul municipiului Bacău, înființată în luna martie a anului 1993 la inițiativa Înaltpreasfințitului Eftimie, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului, ca răspuns la nevoile pastoral misionare ale comunității băcăuane.

Pentru părintele paroh Gabriel V. Popovici numirea în această parohie a fost o adevărată provocare, deoarece totul trebuia pornit de la zero. Singura „dotare” a noii parohii fiind capela din cimitir, capelă construită de autoritățile comuniste în anul 1971 cu banii strânși de la credincioșii băcăuani prin intermediul Sfintei Episcopii. Starea acestui imobil era de-

plorabilă și se impunea construirea unei biserici dar, cu tot entuziasmul grupului de inițiativă, au trecut mai bine de doi ani până la demararea lucrărilor, timp în care s-au strâns materialele necesare. Din 02 mai 1996, s-a început ridicarea bisericii, de dimensiuni mai reduse, în principal cu ajutorul enoriașilor, iar în 1997 s-a realizat pictura de către Radu Bulibașa.

Întăistătorul locului, IPS Arhiepiscop Eftimie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a oficiat slujba de sfințire a acestui lăcaș, cu hramul Izvorul Tămăduirii, în ziua de 25 octombrie 1998.

Acesta a fost un prim pas, dar dorința enoriașilor și a părintelui paroh era să înalte, pe locul fostei capele atee, o biserică mărturie a continuității credinței ortodoxe pe aceste meleaguri. Lucrările la biserică marș au demarat în primul an al noului mileniu. În proiect era prevăzută ridicarea unei biserici în stil ștefanian, dar situarea chiar în dreptul culuarului de zbor al Aeroportului Bacău a determinat pe domnul arhitect Ștefan Boiciuc să modifice forma inițială a turnurilor pentru a le putea adapta la înălțimea optimă cerută de autorități.

Lucrările la acest sfânt lăcaș sunt încă în desfășurare, fiind îngreunate de dificultăți financiare, având în vedere că, din acest punct de vedere, sprijinul vine de la enoriași, de la câțiva sponsori inimoși și, în ultimii 2-3 ani, și de la Primăria Bacău. Stilul aparte al acestei biserici este evidențiat de pereții exteriori plasați cu gresie portelanată, de învelitoarea de culoare închisă, toate realizate cu materiale de înalt nivel calitativ și puse în operă de meșteri specializați în construirea de biserici.

Aceste realizări sunt dovezi ale grijii pe care Maica Domnului o poartă acestei comunități. Cine credea, în urmă cu douăzeci de ani că, dintr-un paralelipiped ateu, vor apărea aici nu una, ci două biserici închinat lui Dumnezeu cel Unul în Ființă și Întreit în Persoane? (Pr. Ioan DEACU)

Mesajul pe care ni-l transmite Hristos prin Toma este să cercetăm și să credem.

MEDITAȚIE

Duminica Sfântului Toma:

Realitatea inefabilă a întâlnirii cu Hristos Înviat

Praznicul Învierii ocupă un loc central în teologia și spiritualitatea ortodoxă. Numeroasele arătări ale Mântuitorului până la Înălțare se constituie în tot atâtea dovezi de care Apostolii aveau nevoie pentru a se convinge de adevărul Învierii. Deși Domnul îi mustră pe ucenici pentru necredința și împietrirea inimii lor, El acceptă cererea, sau de ce nu testul, lui Toma.

Dilema lui Toma, care se rezolvă magistral în realitatea inefabilă a întâlnirii cu Hristos Înviat, ne aduce în prim plan asertiunea lui Merleau-Ponty, potrivit căreia „omul este condamnat la un sens“. Totuși, ne întrebăm dacă, în numele acestei căutări, omul poate condiționa pe Dumnezeu sau ne aflăm, pur și simplu, în fața extrapolării îndemnului de a cerceta, pe care ni-l adresează Mântuitorul și de care Geamănul pare atașat.

Roadele întâlnirii cu Dumnezeu

Să nu uităm că experiența de pe Tabor, anterioară Sfintelor Patimi, îi arată pe ucenici nepregătiți pentru descoperirea slavei dumnezeiești. Petru vorbește de colibe, iar Moise și Ilie vorbesc cu Domnul despre Cruce și Golgota.

Cu toate acestea, orice experiență a întâlnirii dintre Dumnezeu și om poartă amprenta unei «presiuni tainice», mai ales că acum vorbim de martori ai Învierii. Poate, din acest punct de vedere, întâlnirea *cerută* dintre Toma și Mântuitorul Iisus Hristos ar trebui să ne trimită cu gândul la o altă experiență directă, dar *impusă*, anume aceea a lui Saul pe drumul Damascului, care duce la transformarea unui prigonitor în mărturisitor. Această paralelă ne poate ajuta să înțelegem mai adânc mărturisirea sau reconverțirea la Hristos a lui Toma. Paradoxal, deși pune mâna pe rănile Domnului, exclamația sa este roadă a Duhului și nu a propriei analize! Doar în Duhul Sfânt poate cineva numi Domn pe Iisus Hristos, ne spune Sfântul Apostol Pavel. Prin atingerea de trupul pnevmatizat, al Celui Care „se îmbracă cu lumina ca și cu o haină“, vedem că această chemare și calitate de martor al Învierii, dată ucenicilor, ca și puterea de a ierta păcatele, sunt daruri ale Duhului Sfânt în Hristos Domnul, Care nu anulează nimic din cele o-

menești, ci, dimpotrivă, le plinești și le deschide percepției profunzimii realității duhovnicești. Trebuie amintit aici că aproape toți Sfinții Apostoli au primit mucenicia. Toma întrebă cu alte cuvinte: „Doamne, Tu ești cu adevărat?“, iar viitorul Pavel: „Cine ești, Doamne?“. Petru, la rândul său, știa din proprie experiență cât de grea este povara îndoielii. În ultimă instanță, doar întrebările diferă, pentru că răspunsul este același: Hristos. Iată întrebări cât o viață!

Dovadă a identității dintre Cel răstignit și Cel Înviat

Deși contrastul între bucuria generală a celorlalți și scepticismul lui Toma este evident, faptul că pretenția sa nu stârnește iritarea celorlalți ucenici este un argument irefutabil. În Ortodoxie, atunci când cauți ce este adevărul, ajungi să descoperi Cine este și te hrănești cu El. Experiența lui Didimos este, dincolo de toate, o dovadă a identității dintre Hristos răstignit și Cel Înviat. Mai mult decât atât, Emausul ne arată că Hristos Cel răstignit și înviat este Unul și Același cu Hristos euharistic.

Dincolo de asta, ar fi nedrept să-l folosim pe apostolul care și-a încheiat prin martiraj propovăduirea Evangheliei în părțile Partilor și apoi ale Indiei drept justificare pentru oscilarea noastră între credință și tăgadă. Pericolul dublării amenință pe toți cei care nu doresc să trăiască în și pentru adevăr.

Mărturisirea adevărului implică discernământ, libertatea opțiunii, responsabilitate, curaj și statornicie și în știință. De aceea, căutarea adevărului de către savantul onest și conștient, sub forma cercetării științifice, relevă faptul că acesta are, cumva, certitudinea lucrurilor nevăzute (cel puțin la nivelul universului fizic), credința lui fiind, din acest punct de vedere, o altă perspectivă asupra mesajului paulin adresat evreilor și, implicit, și nouă.

Autoexaminarea conștiinței

Îndoiala nu este niciodată confortabilă pentru că pare să ne scoată din rostul lucrurilor, dar are valențe pozitive, atâtea vreme cât suscită căutarea. Aici se cuvine să adăugăm și evidentul său rol propedeutic, căci ne reamintește, în permanentă, de propriile noastre limite.

Câți dintre noi nu ar fi făcut ceea ce a făcut Toma? De câte ori nu avem tendința de a ne identifica cu el deoarece îl simțim, în această situație, cel mai aproape de noi dintre toți Apostolii? Nu este paradoxal faptul că ne apropiem, prin experiența sa, cel mai mult de Domnul Hristos Înviat, tocmai prin sinceritatea îndoielii lui? Ezitarea lui se transformă într-o dovadă că moartea Mântuitorului a fost o realitate istorică, încă negată. Mesajul pe care ni-l transmite Hristos prin Toma este să cercetăm și să credem. Credința noastră nu trebuie să fie oarbă, ci unire cu Dumnezeu Treime, Care este iubire.

Acest prim episod concludiv al Evangheliei ioaneice reclamă la un examen al conștiinței noastre, cu privire la modul în care trăim și mărturisim credința în Înviere, cum îl lășăm pe Hristos să devină viața vieții noastre. Sfântul Toma ne arată importanța comuniunii în mărturisirea adevărului de credință. Cine se situează în afara Bisericii rățește și slăbește în credință, riscând să-și piardă mântuirea¹. Nedumerirea lui Toma, mirarea și admirația care duc la adorare sunt tot atâtea momente definitorii ale urcușului nostru spre Împărăția lui Dumnezeu.

Domnul păcii, Care intră prin ușile încuiate, nu doar de frica iudeilor, ci și în fața duhului acestei lumi, la ușa inimii și rațiunii omului bate și asteaptă să I se deschidă. Și după Înviere libertatea omului este respectată! (Pr. drd. Ciprian BURCĂ)

Note

¹ Cf. Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Meditatii la Evangheliile Dominicilor Triodului si Pentecostarului*, Teofania, Sibiu, 2008, p. 117.

Primele martore ale Învierii

A treia duminică de după Învierea Domnului este dedicată femeilor mironosițe, „purtătoare de mir“, care s-au dus, a treia zi după îngroparea Domnului, la mormânt, pentru a unge cu mir trupul lui Iisus, conform tradiției iudaice. Acestea sunt: Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, Salomea și „cealaltă Marie“. Ele sunt cele care au trăit, pentru întâia dată în această lume, bucuria învierii.

Biserica a ales să sărbătorească în aceeași duminică și ziua femeii creștine, comemorând, în felul acesta, întreaga feminitate care și-a regăsit și își regăsește modelul în femeile ce au rostit pentru prima dată în istoria umanității „Hristos a înviat“.

Nici superioară, nici inferioară bărbatului

Istoria feminității, însă, începe în primele zile ale creației și este reabilitată de spiritul feminin matern aureolat.

Începutul îl constituie momentul nașterii femeii din coasta lui Adam, relatat în cartea Facerea. Atunci, femeia primește primul său atribut: soție-ajutor. Dumnezeu creează acea fericire edenică, de altfel un germen ce tinde spre împlinirea creșterii lui: starea de îndumnezeire. Femeia, nici superioară, nici inferioară bărbatului, este întregitoarea lui și vom regăsi această semnificație profundă în căsătoria creștină, copie a unirii dintre Hristos și Biserică. Dumnezeu îi va binecuvânta cu darul rodirii, prefigurându-se încă de la început ideea că nașterea unui copil nu este doar opera părinților, ci și un har al Sfântului Duh, o taină sfântă.

Răsturnarea conceptului de feminitate și istoria decăderii femeii sunt declanșate de discuția pe care Eva o poartă cu Satana, lăsându-se încântată de promisiuni înșelătoare și ajungând la revoltă și mândrie în a crede că se poate asemăna cu Dumnezeu, dincolo de comuniunea cu El (cf. Facerea 3). Greșeala este disimulată și asupra bărbatului,

pe care și-l face părtaș neascultării, astfel încât căderea este inevitabilă, iar Edenul, din spațiu al vieții în armonie sfântă, devine un simbol al aspirației.

Vocația femeii nu este legată de societate, ci de umanitate

În literatură, se vor evidenția toate eforturile pe care le va face o femeie, intelectuale sau sociale, pentru a-și recâștiga demnitatea. Demnitatea femeii nu se va redobândi însă prin acumularea unor valori intelectuale, care nu-i vor aduce fericirea sau împlinirea existențială, ci prin capacitatea ei de a crea, de a fi mamă, de a iubi și de a dăru. Vocația femeii nu este legată de societate, care îi este destinată bărbatului și forțelor sale creativ-intelectuale, ci de umanitate, ca manifestare a puterii de a se jertfi și de a iubi. Bărbatului îi este destinat să ducă greul luptelor vieții și să slujească altarului, în timp ce femeii îi este predestinată capacitatea de a iubi, fiind aleasă ca regină a creației.

Spiritul feminin va fi cel care va îmbrăca rolul mesianic, prin Fecioara Maria, pentru că ea va naște pe Fiul lui Dumnezeu și va mijloci renașterea umanității decăzute. Ea va reprezenta astfel singura ființă care va sfinți femininul și

va dăruii femeii „chemarea“ dintâi. După lungi mustărări și disprețuirii, ca cele ale fariseului Simon aduse Mariei Magdalena (Luca 7,39), statutul femeii este înălțat prin Iisus Hristos. Maternitatea Fecioarei în plan uman, prin zămislirea noii făpturi, a noului Eon care va lumina lumea, va redimensiona ideea de feminitate. Prin Fecioara, orice ființă feminină va redobândi posibilitatea de a fi mamă pentru oricare altă ființă, de a salva umanitatea prin frumusețea ei interioară. Femeia se sfințește prin maternitate.

Hristos ridică piatra de pe mormântul decăderii femeii

În dimensiunea modelului mariologic, femeia se va defini mereu în spiritul sacrificiului și al jertfirii de sine. Atributele sale principale vor fi: dăruirea continuă și grija față de celălalt. Cu aceste gânduri pornesc și femeile din Evanghelie spre mormântul Domnului, întrebându-se îngrijorate: „Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului?“ (Marcu 16,3). Întrebarea devine retorică. Femeile mironosite sunt primele reprezentante ale feminității care se circumscriu categoriei Evei celei noi, renașcute după chipul Maicii Domnului, pe care o însoțesc mereu. Ontologic, femeia se definește ca viață, sau, mai exact, ca cea care naște viață. În dimineața Învierii, această nouă Evă pășește temătoare spre mormântul Domnului pentru a-l îngriji trupul mort, însă este întâmpinată de Cel Care este prin excelență Viața. Astfel, în această întâlnire, dintre Eva-viață și Viața Care este Dumnezeu, se naște acel răspuns pe care feminitatea îl aștepta de mult timp. Hristos este Cel Care va ridica piatra de pe mormântul decăderii femeii, El va fi Cel Care îi va reda atributele dintâi și o va reaseza la sânul bărbatului, ca soție-ajutor și întregitoare a acestuia. Astfel, femeia devine mijlocitoarea nașterii copiilor lui Dumnezeu, nu pentru a se bucura de o limitată viață biologică, ci de perspectiva unei vieți întru veșnicie.

Rememorarea acestor femei, având în mijlocul lor chiar pe Maica Domnului, face posibilă conștientizarea rosturilor vieții: demnitatea slujirii și mărinimia dăruirii, care, în final, duc la întezărirea unei împliniri soteriologice. Lăsând la o parte orice urmă de peiorativitate terminologică, femeile creștine de astăzi sunt urmașele mironositelor, care merg nu pentru a unge trupul Domnului, ci pentru a se întâlni cu Hristos înviat, asemenea fecioarelor înțelepte, ce așteaptă pe Mirele ceresc pentru a se împărtași la Cina cea de Taină, în Împărăția lui Dumnezeu. (Prof. Dr. Mihaela BĂLTOI)

Sfântul Grigorie Teologul se preocupă de limpezirea învățaturii creștine legată de veritatea revelată a dogmelor.

Repere din gândirea Sfântului Grigorie de Nazians

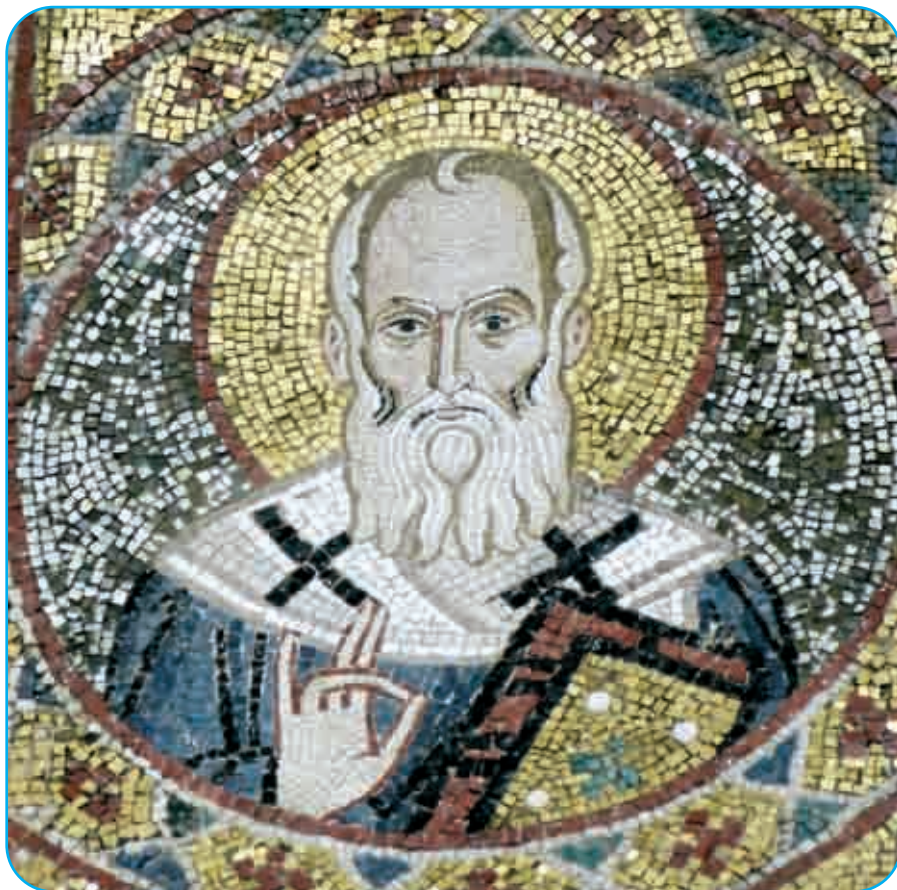
Încă din primele secole, Biserica Ortodoxă i-a canonizat pe cei mai de seamă promotori ai credinței creștine. Canonizarea s-a dezvoltat mai întâi în strânsă legătura cu cultul martirilor, care a cunoscut o evoluție continuă și a dus la statornicirea unui cult al acestora. Secolul al IV-lea, în care trăiesc Părinții Capadocieni, numit și „secolul de aur“ al Ortodoxiei Răsăritene, nu a făcut excepție în cursul acestei îndelungate și sfinte tradiții, căci principalii teologi, apărători și promotori ai Ortodoxiei, vor fi și ei trecuți mai apoi în rândul Sfinților Părinți; între ei, Sfântul Grigorie Teologul ocupă unul dintre primele locuri inter pares.

Învățăturile Sf. Grigorie de Nazians, ca și ale celorlalți Părinți Capadocieni, au fost și sunt cercetate, interpretate nu doar de teologi și autori bisericești, ci și din alte perspective: filosofică, morală, pedagogică, psihologică etc.

Cum vom constata în rândurile ce urmează, în chiar cazul Sfântului Grigorie Teologul, în Cuvântările sale teologice sunt ecouri ale gândirii lui Platon, Aristotel și ale stoicilor. Unii exegeți contemporani au descoperit preluări realizate de Hegel, din învățăturile dialecticianului-teolog capadocian.

Secolul al IV-lea a fost dominat, din punct de vedere teologic și al ortopraxiei creștine, de marii Părinți Capadocieni, dintre ei făcând parte și Sfântul Grigorie de Nazians, născut în prima parte a acestui secol (329), trăitor în această lume până în 390. A fost, cum se știe, colaborator al unui alt important apărător al creștinismului răsăritean, Sfântul Vasile cel Mare.

În tradiția greacă ulterioară, va căpăta supranumele de *Teologul*, pentru că a contribuit ca nimeni altul până la el în patristica răsăriteană la precizarea și temeluirea dogmaticii ortodoxe, în cadrul căreia dogma Sfintei Treimi ocupă un loc central.

Sf. Grigorie Teologul, mozaic, sec. al XII-lea

Rolul său de principal promotor și *proturgos* și *prophilaktikos* al temeiurilor dogmaticii ortodoxe reiese cu prisosință din întreaga sa operă, dar mai ales din *Cuvântările dogmatice* (teologice), în număr de cinci. A scris și un număr mare de poezii (după unii exegeți ai operei sale, acestea ar fi poeme morale), grație cărora a fost socotit cel mai sensibil și printre cei mai de seamă poeți ai creștinismului¹.

Problema unității lui Dumnezeu în Treime

În *Cuvântări* (cinci la număr), Sfântul Grigorie de Nazians sau Teologul cercetează problema unității lui Dumnezeu în Treime, combătând, totodată, erezia arianisto-anomeică, o hibridă însăilare a unor idei ale lui Arie, care fusese exclus la Sinodul de la Niceea (325) și ale unui discipol al său, Eunomius din Cyzic; aceștia considerau „Fiul ca fiind creatură”².

Aceste cuvântări au și un puternic caracter polemic de critică și respingere a celor

care contestau coerența dogmelor, a celor care subminau din interior unitatea Bisericii. **Ἐὰ ἐὶ τοῦ Θεοῦ** este vorbirea frumoasă, *ars bene dicendi* în slujba credinței, a uitării și îndepărtării gândurilor rele, întăririi și fixării credinței în Dumnezeu.

Sfântul Grigorie Teologul se preocupă de limpezirea învățaturii creștine legată de veritatea revelată a dogmelor, mai ales a aceleia despre Sfântul Duh, privitor la Persoana Căruia, atunci când a sosit la Constantinopol, în 379, a găsit un întreg haos de păreri greșite.

Între alte genuri de cuvântări (necrologice, panegirice etc.), le amintim pe cele de înfierare, două invective de fapt, discursuri vitriolante împotriva lui Iulian Apostatul, *Lingua aurea*, fostul său coleg de școală filosofică, la Atena, discursuri din 363, după moartea împăratului, care, pare-se, n-au fost aduse la cunoștința publicului larg.

Iulian Apostatul a voit ca prin măsuri politice radicale și persecuții drastice să înfrângă, să lichideze toate avantajele și bine-

Poeziile Sfântului Grigorie Teologul însușează
aproximativ 18000 de versuri, reprezintă
o valoroasă creație artistică..., având ca tematică
principalele motive ale învățaturii creștine.

➤ facerile pe care Biserica creștină le dobândește prin decretele imperiale date de antecesorii săi.

Poezia Sfântului Grigorie

Demn de menționat este faptul că Sfântul Grigorie s-a dovedit a fi și o fire sensibilă, delicată, receptivă la suferințele produse de întâmplările dureroase ale vieții oamenilor, o fire plină de compasiune și deplină omenie față de cei ce au avut a îndura tristețile și loviturile soartei vrăjmașe și pizmașe. Aceasta reiese fără putință de tăgadă din poeziile sale paterne și de un profund fior liric. Poezia sa lirică se deosebește de cea a poetilor antici, însă nu într-un tot; se deosebește mai mult din punct de vedere al temeiurilor filosofico-teologice și religioase. Astfel, poetul-teolog crede că orice act de cunoaștere, orice sentiment de iubire, bucurie, suferință, dacă nu este însoțit de credința în Dumnezeu, de iubirea *ne bună*, fără opreliște, pentru Hristos, generează plictis, tulburare și dezgust.

Poeziile Sfântului Grigorie Teologul însușează aproximativ 18000 de versuri, reprezintă o valoroasă creație artistică înfăptuită în aproape un deceniu, între 382-390, având ca tematică principalele motive ale învățaturii creștine: creația lumii, a omului, firea, esența sufletului, problematica Sfintei Treimi, Întruparea (cheneză), neuitându-i în această privință pe anomeii cei de neiertat chiar și în versurile sale poetice. Această creație poetică profundă, proprie unui suflet cu adevărat animat de iubirea de Dumnezeu și de oameni, înregistrează și un profund pesimism, generat de faptele vieții reale, cum că lumea creată de Dumnezeu atotbun este totuși o „vale a plângerii” plină de răutate, ură, violență, sălbăcie, încât chiar și viața în tovarășia fiarelor pădurii este de preferat celei printre oameni.

Din cele aproape 250 de scrisori care vin în completarea operei sale, unii experți au conchis că el este unul din cei mai mari predicatori și oratori ai secolului al IV-lea³.

După opinia noastră, Sfântul Grigorie Teologul poate mai mult decât alți Sfinti Părinți ai Răsăritului, dar alături de ceilalți Părinți Capadocieni a transformat distincția platoniciano-aristotelică, esență-existență în cheie creștină ca fire-lucrare a lui Iisus în cadrul argumentării generale despre dogma Sfintei Treimi, dogmă ce trebuie cu orice preț apărată contra detractorilor mai sus amintiți. (Prof. Univ. Dr. Constantin MARIN, Facultatea de Filosofie a Universității „Al. I. Cuza” Iași, fragment din studiul „Sfântul Grigorie de Nazians despre Sfânta Treime” prezentat în cadrul Simpozionului „Imnele Sf. Simeon

Noul Teolog – 1000 de ani de la compunerea lor“)

Repere bibliografice

- Achimescu, Nicolae, *Istoria și Filosofia religiei la popoarele antice*, ETP, Tehnopress, Iași, Ediția a II-a.
- Adămut, I. Anton, vol. I, *Literatură și Filosofie creștină - secolele I-VIII*, Editura Fides, Iași, 1997.
- Behr, Edward, *O Americă înfricoșătoare*, traducerea din franceză de Doina Jelea Despois, Editura Humanitas, București.
- Cogass – Ursachi, A., *Rezistența ideii de Roma aeterna în antichitatea creștină*, în vol. *Antichitatea și Mostenirea ei spirituală – Actele Sesiunii de Comunicări ale Societății de Studii Clasice din RSR*, 30 mai – 1 iunie 1980.
- Coman, I. G., *Scritori bisericești din epoca străromână*, București, 1979.
- Coplestain, Frederick, *Istoria Filosofiei, I, Grecia și Roma*, Studiu introductiv de Anton Adămut, traducere de Stefan Dominic Georgescu și Dragoș Rosca, Editura ALL, 2008.
- Droysen, I. G., *Histoire de l'Hellenism*, Ernest le Roux, 1883.
- Hanga, Vladimir, *Alexandru cel Mare*, Editura Albatros, București, 1974.
- Husar, Alexandru, *Anti-Gog*, Editura Agora, Iași, 1997.
- Jacotă, V., *Viața în provincia Cilicia oglindită scrierile lui Cicero*, în vol. *Antichitatea și Mostenirea ei spirituală – Actele Sesiunii de Comunicări ale Societății de Studii Clasice din RSR*, 30 mai – 1 iunie 1980.
- Lăcătusu, Ana, *Latini despre bizantini*, în Anuarul Colegiului Național de Informatică Piatra Neamț, n. 3, 2006.
- Lucia, Iorga, *De la ateism la sfințenie*, Editura Elena, București, 2007.

➤ Pietrowski, Adelina, *Istoria epocii elenistice*, Editura Albatros, 1996.

➤ Semen, Petru, *Reconcilierea după cărțile Scripturii vechi testamentare*, în rev. *Teologie și Viață*, Serie Nouă – Anul IV (LXX), nr. 14, ianuarie – aprilie, 1994.

➤ Stăniloae, Dumitru, *Filocalia românească* (traducere), vol. VII, Editura IBMBO, București, 1977.

➤ Stăniloae, Dumitru, *Natură și har în teologia bizantină*, în rev. *Ortodoxia*, anul XXXVI (1978), n. 3.

➤ Stoica Ion, Bute, Sorin, *Existența, sensul și importanța conlucrării religiilor la începutul Mileniului al III-lea în contextul extinderii Uniunii Europene*, în revista *Ortodoxia*, anul VIII (2007), nr. 1-3, ianuarie-iunie.

➤ *** *Părinții Bisericii – Învățătorii noștri. Antologie patristică tematică*, alcătuită și prezentată de diac. drd. Liviu Petcu, vol. I, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, IBMBOR, București, 2009.

Note

¹ Nu toți oratorii sunt și retori și viceversa; Cicero, M. Tullius, Quintilianus, Licurg, Eschil etc. au fost și una, și alta, însă Aristotel, de exemplu, a fost doar teoretician – retor, fără a fi și orator, adică practicant al elocvenței. Identificarea nepermisă se face din incorecta traducere a doi termeni din greacă și latină asupra cărora nu stăruim acum. Spre comparație a se vedea, de exemplu, Pr. Prof. Ioan G. Coman, *Tristețea poeziei lirice a Sfântului Grigorie de Nazians*, Editura Institutului Român de Bizantinologie, București, 1931, pp. 31 și urm.; Gheorghe F. Angheliescu, *Timp și dincolo de timp – considerații din antropologia patristică clasică răsăriteană*, Editura Universității din București, 1997, p. 111.

² Anton I. Adămut, *Literatură și filosofie creștină*, I, Editura Fides, Iași, 1997, p. 262.

³ Anton Adămut, *op.cit.*, nota 12, p. 283.

„Noutatea“ teologiei simeoniene este așadar mai mult de factură psihologică, ține mai mult de modul de receptare al ei de către contemporani.

DOSAR

Sfântul Simeon Noul Teolog și actualitatea „noii“ sale teologii

Născută în urmă cu aproximativ 1000 de ani, opera teologică a Sfântului Simeon Noul Teolog a stârnit, încă de pe atunci, puternice controverse. Principala sursă a disputelor cu privire la teologia Sfântului Simeon Noul Teolog, teologie de o puternică originalitate, nu atât în conținut (ea fiind puternic ancorată în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție), cât în expresie, este rolul primordial pe care îl joacă experiența personală a autorului în elaborarea acesteia.

Teologia simeoniană este o teologie mistică, o teologie ce, după cum singur mărturisește, s-a născut ca urmare a împărtășirii prin harul Sfântului Duh de slava cea dumnezeiască, de adâncul cel necuprins al dragostei lui Dumnezeu Cel Unul în Ființă și Întreit în Persoane, Cel Care, revelându-i-Se ca lumină, l-a îndemnat să mărturisească despre El oamenilor, fraților săi întru Hristos.

Orice creștin, fie el împărat, episcop, preot, monah sau laic, trebuie și poate, pentru a se mântui, să-L întâlnească pe Hristos în mod direct, așa cum Apostolii L-au întâlnit. Adevărata teologhisire creștină trebuie să reflecte experiența religioasă creștină unică și specifică a comuniunii personale a credinciosului cu Sfânta Treime, înscrisă în comuniunea mai largă a Bisericii și a sfinților, și nu să se limiteze la o simplă transmitere scolastică a formulelor dogmatice: „Căci dacă recunoașterea înțelepciunii celei adevărate și a cunoașterii lui Dumnezeu ni se va da prin litere și studii, fraților, ce nevoie ar mai fi atunci de credință, sau de dumnezeiescul Botez, sau de Împărtășirea Tainelor Sale? Nici una.“¹

De ce „noul“ teolog?

Această luptă a Sfântului Simeon împotriva teologiei conservatoare, de repetiție, formaliste și scolastice, ce domina viața spirituală bizantină în epoca sa, i-a adus din partea contemporanilor supranumele, atât de neobișnuit și de excepțional: „Noul Teolog“².

În cadrul lumii bizantine, extrem de conservatoare, noutatea era de obicei asociată cu erezia, dar în cazul lui Simeon, termenul nu desemnează un inovator de conținut în domeniul dogmelor, un eretic, ci, mai degrabă, am spune, „din nou teologul“, adică un restaurator al modului autentic de teologhisire, născut și centrat pe trăirea personală, existențială, în Biserică, a misterului Treimii, ce se revelează prin rugăciune și Sfintele Taine.

Înainte să doar doi sfinți mai fuseseră numiți „teologi“, Sfântul Ioan Evanghelistul și Sfântul Grigorie de Nazians, și până în ziua de astăzi, Biserica Ortodoxă dă în cultul ei apelativul de „teolog“ numai Sfântului Simeon și celor doi sfinți menționați anterior. (...)

„Noutatea“ teologiei simeoniene este așadar mai mult de factură psihologică, ține mai mult de modul de receptare al ei de către contemporani, neobișnuit cu modul său de exprimare, cu folosirea persoanei I și relatarea experiențelor mistice cele mai intime, personale, într-un text teologic, decât de o veritabilă noutate doctrinară a învățăturilor sale.

Dar, chiar dacă rămâne ancorată ferm în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, teologia simeoniană nu reprezintă, după cum am mai spus, o simplă repetare a acestora, ci este o teologie vie, înnoitoare, care dezvoltă în lumina Duhului, a experienței personale, teme și probleme tradiționale, dezvoltând întreaga bogăție de adevăruri cuprinsă în acestea.

„Teologul conștiinței de sine“

Pe Sf. Simeon Noul Teolog am putea să-l numim, urmând o sugestie a părintelui Dumitru Stăniloae³, „teologul conștiinței de sine“, pentru că prin scrierile sale îndeamnă pe creștinii din toate timpurile și locurile spre căutarea mistică a luminii dumnezeiești, spre întâlnirea conștientă și personală, încă din această viață, cu Iisus Hristos, spre dialogul personal cu Acesta, dialog fără de care nu se poate ajunge la mântuire, la îndumnezeire și nu se poate articula o

adevărată teologie, o adevărată cunoaștere a lui Dumnezeu. Aceasta deoarece, înainte de a fi discurs, teologia autentică e un mod de existență, presupune îndumnezeirea și petrecerea în lumină, „față către față“ cu Dumnezeu și cu ceilalți, în deplină conștiință de sine și în iubire reciprocă nesfârșită, fără de care există riscul, de atâtea ori subliniat de Sfântul Simeon Noul Teolog, de a cădea în formalism și scolasticism.

Putem fi și noi, cei de azi și cei de mâine, creatori în teologie, putem adapta și prelucra învățăturile Sfintei Scripturi și ale Sfintei Tradiții, păstrându-le vii și dinamice, contribuind la împlinirea rosturilor lor profunde, doar dacă, înțelegând și urmând exemplul Sfântului Simeon Noul Teolog, nu doar îi citim pe Părinți, ci transpunem în viața noastră modul lor de a trăi întru lumina Slavei Treimii, ce se împărtășește tuturor credincioșilor și fiecăruia în parte, prin Duhul, în Biserică, trupul tainic al lui Hristos. (Pr. Asist. univ. dr. Marius POPESCU, Facultatea de Filosofie „Al. I. Cuza“ Iași)

Note

¹ idem, „Discursul etic 9“, în *Discursuri teologice și etice. Scrieri I*, Introducere și traducere diac. Ioan I. Ică jr., Deisis, Sibiu, 2001, p. 293.

² vezi Dan Zamfirescu, „Probleme teologice și hagiografice legate de supranumele Sfântului Simion Noul Teolog“, în *Orthodoxia* 10, 1958, p. 395-427

³ vezi Sfântul Simeon Noul Teolog, „Cele 225 de capete teologice și practice“, Cap. 3, 100, în *Filocalia*, vol.6, traducere, introduce și note ce pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Humanitas, București, 1997, nota 53, p. 160

Vederea luminii dumnezeiești în experiența isihastă a Sfântului Simeon Noul Teolog

Prima experiență sistematică isihastă a rugăciunii interioare, ce realizează o deplină stăpânire a trupului și a sufletului, pentru a se ajunge la contemplarea realităților divine, a luminii necreate, este atribuită Sfântului Simeon Noul Teolog (949-1022).

Sfântul Simeon, căruia tradiția bizantină i-a acordat numele de „Noul Teolog”, a încoronat cugetarea teologică de până la el, referitoare la lumina divină necreată, accesibilă vederii celor uniți în Duhul Sfânt cu Hristos, reprezentată de Sfântul Grigore de Nazianz, Sfântul Chiril al Alexandriei, Sfântul Maxim Mărturisitorul, anticipând geniul sistematic al Sfântului Grigore Palama.

Lumina dumnezeiască este, pentru Sfântul Simeon Noul Teolog, pecetea supremă a cunoașterii și vederii lui Dumnezeu, un indiciu sigur al comuniunii integrale cu Dumnezeu, Care este Lumină.

Sfântul Simeon dezvoltă ideea teofaniei vizibile, pe care o găsim și la Sfântul Dionisie Areopagitul, la Sfântul Maxim Mărturisitorul și la Sfântul Ioan Damaschin. Dar, în timp ce acești teologi vorbesc de vederea slavei dumnezeiești într-un context mai ales hristologic, Sfântul Simeon înfățișează aceeași realitate, în plan pnev-

matologic. Este vorba la el, înainte de toate, de o revelație a Duhului Sfânt în noi, de viața în har, care nu poate să rămână ascunsă, ci se manifestă pe treptele superioare ale vieții spirituale, ca lumină.

Vederea luminii dumnezeiești

Revenind la Sfântul Simeon, ne întrebăm care este natura acestei vederi a luminii divine - temă centrală a celor mai multe dintre scrierile sale? În *Imnele* sale, el vorbește despre experiența luminii divine necreate, folosind expresii antinomice. El afirmă vizibilitatea ei și, în același timp, o numește „lumină nevăzută”. „E cu adevărat un foc divin, necreat și nevăzut, neînceput și imaterial, cu desăvârșire neschimbat și infinit, nestins și nemuritor, necuprins și în afara tuturor creaturilor”.

Lumina lui Dumnezeu, vederea ei, înseamnă pentru Sfântul Simeon „lumina cunoștinței” și „cunoștința luminii”, adică faptul că „lumina aduce cunoștința în noi”, iar cunoștința înseamnă vedere a celor cunoscute, pentru că nimeni nu poate vorbi „despre Dumnezeu Cel nevăzut, despre slava și persoana Lui și despre lucrarea și puterea Sfântului Duh, deci despre lumină, dacă nu vede mai întâi însăși lumina cu ochii sufletului și cunoaște întocmai iluminările și lucrările Lui în sine însuși... Dumnezeu este lumină și vederea Lui e ca o lumină.”

Lumina înseamnă cunoaștere a lui Dumnezeu, dar și iubire, comuniune în unitatea relației cu Dumnezeu. Lumina este, în același timp, simțire tainică a relației cu Dumnezeu și comunicare a dragostei în mod reciproc și ea se dobândește prin legătura dragostei în „chip simțit, văzut și cunoscut” (*?? a?s??se? ?a? d??se? ?a? ???se?*), angajând, așadar, întreaga ființă a omului.

Sensul suprem al vieții creștine

Sintetizând semnificațiile luminii dumnezeiești la Sfântul Simeon Noul Teolog, putem spune că lumina este Dumnezeu Cel întreit în Persoane, lumina este energia Sa necreată, harul îndumnezeitor care umple creația și o îndreaptă spre Dumnezeu; lumina este relația noastră în har cu Dumnezeu și cunoștința noastră despre El. De asemenea, lumină este viața liturgico-sacramentală din Biserica lui Hristos, mediul teandric al încorporării la Împărăția cea veșnică.

Lumina divină este imaterială și nu are în ea nimic sensibil. Lumina se poate exprima în categoriile catafaticului și apofaticului și este lucrarea mântuirii în Hristos. Mântuitorul Hristos Însuși locuiește în lumina cea neapropiată și este „Lumina care lucrează toate și iluminează/ Fiind în afară de toate creaturile./ Ea este, de asemenea, cu toate./ Este foc, este rază/, Devine nor de lumină/ Se prefacă în soare./ Pentru că ea e foc, călăuzește sufletul meu/ Și arde inima mea/ Și o ridică spre dorință/ Și iubire, iubirea Creatorului.” (*Imnul 17*)

În starea îndumnezeită a veacului viitor, Duhul Sfânt va apărea în toate ca o lumină, dar văzută va fi Persoana lui Hristos: „Harul Duhului Său Preasfânt, zice Sfântul Simeon, va străluci ca un astru peste cei drepti și în mijlocul lor vei străluci Tu, Soare neapropiat! Atunci, toți vor fi luminați pe măsura credinței și a faptelor lor, a nădejzii lor, a bunătății lor, pe măsura curățirii și a luminării lor prin Duhul Tău, o, Dumnezeule Unic, de infinită bunătate.” (*Cuvântul 52*)

Amintindu-ne de Sfântul Apostol Pavel, sau de Sfântul Grigore de Nyssa, Sfântul Simeon transpune în cuvinte caracterul inefabil și sublim al desăvârșirii în Dumnezeu, tensiunea spre mântuire, ținută trează de credința în Dumnezeu și iubirea față de El și de semenii, care este sensul suprem al vieții creștine. (Pr. prof. dr. Constantin LEONTE)

Bibliografie selectivă

1. Protopresbiter Stefanos Anagnostopoulos, „Rugăciunea în lume”, Editura Bizantină, București, 2009.
2. Pr. drd. Nicusor Sandu, „Modele de interpretare a Sfintei Scripturi în opera Sfântului Simeon Noul Teolog”, „Ortodoxia”, anul LIX(2008), nr. 1-2.
3. Vladimir Lossky, „Vederea lui Dumnezeu”, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
4. Pr. drd. Ilie Moldovan, „Teologia Sfântului Suh, după „Catehezele” Sfântului Simeon Noul Teolog”, „Studii Teologice”, XIX (1967), nr.7-8.
5. Mgd. Ioan I. Bria, „Simțirea tainică a prezenței harului după Sfântul Simeon Noul Teolog”, „Studii Teologice”, VII (1956), nr.7-8.
6. Drd. Liviu Stoinea, „Desăvârșirea creștină după Sfântul Simeon Noul Teolog”, „Studii Teologice”, XXXVII (1985), nr. 5-6.
7. Mgd. Dumitru Popescu, „Faptele bune după Sfântul Simeon Noul Teolog”, „Ortodoxia”, XIV (1962), nr.4.
8. Arhiepiscopul Basile Krivocheine, „În lumina harului”, EIBMBOR, București, 1997.

Ca în toată tradiția patristică, și Sf. Simeon
învață că iubirea a adus-o pe pământ
Creatorul și poate fi înțeleasă doar treimic.

Simțirea tainică a luminii dumnezeiești

Consider că este binevenită aducerea în prim plan a operei și teologiei Sf. Simeon Noul Teolog la acest început de mileniu III, care ne dorim să fie autentic creștin. Subliniez acest lucru ca o necesitate stringentă, când societatea postmodernistă, secularizată și secularizantă, înclină spre globalizare și face din om, cea mai de preț ființă din creație, un individ ce pierde relația cu Dumnezeu. Pentru a câștiga lupta cu ispitele acestei lumi ne sunt necesare armele cu care sfinții au biruit și au devenit casnicii lui Dumnezeu.

Una dintre cele mai impresionante prezențări mistice a lui Hristos, ca izvor de lumină, venit la cei care se curată de patimile egoismului, deschizându-și inima lui Hristos, a făcut-o Sf. Simeon Noul Teolog. El a simțit că mesajul său se aplică tuturor creștinilor, deci oricărui om care caută o întâlnire personală cu Dumnezeu Cel întrupat, Iisus Hristos, Domnul Cel înviat. Întreaga sa operă conține puternice mărturii cu privire la natura acestei întâlniri, în același timp personală, ca simțire tainică a luminii dumnezeiești, numită „slava lui Dumnezeu“, a cărei „flăclie este Mielul“ (Apocalipsa 21, 33).

De la Dumnezeu ne vine lumina

Sf. Simeon numește pe Dumnezeu foc duhovnicesc, flăcără sau soare nematerialnic. De la Dumnezeu ne vine lumina. El este originea luminii, pentru că este Creatorul conștient și liber al existenței noastre și al întregii lumi. (...) Dar pentru a ajunge la vederea acestei lumini este necesar să ne curățăm de patimi. Și numai așa pregătiți putem experia lumina. Darul acestei vederi îl are de la Duhul Sfânt, Care se arată celor ce văd. (...) În același timp, experiența acestei lumini îl copleșește și chiar îl umple de frică, aceasta dovedind o adâncă smerenie. Se teme să nu se topească, dacă ar vedea mai mult din ea. „Și dându-și seama că și-a ieșit din sine, plin de această teamă, se întoarce iarăși în noaptea simțurilor pământestii. Și se acoperă în trupul acesta, ascunzându-se în el frica de a nu fi ars de focul acelei lumini“¹. (...)

Imnele Sf. Simeon Noul Teolog constituie document normativ pentru mistică ortodoxă, în care se poate descoperi și vedea simțirea iubirii lui Hristos ca Fiu al Tatălui, dar ca Frate după har cu noi, simțire ce este susținută de lucrarea Duhului Sfânt. (...)

Iubirea poate fi înțeleasă doar treimic

Ca în toată tradiția patristică, și Sf. Simeon învață că iubirea a adus-o pe pământ Creatorul și poate fi înțeleasă doar treimic. În „Duhul se unește Tatăl cu Fiul. Și Duhul iubirii L-a dat față de Tatăl, L-a prelungit Fiul în umanitatea asumată.“². (...) Noi primim pe Duhul, renunțând deplin la noi înșine și luând pe umeri crucea iubirii. De aceea în slujbele bisericești toate se sfințesc prin cruce și prin chemarea și invocarea Duhului Sfânt. Numai acolo este lumina deplină (simbolizată în cult prin lumânare) și este prezent Hristos, luminându-ne. Această lumină primită aici se va arăta în toată claritatea la Judecata de Apoi. Dar, Sf. Simeon precizează că una este lumina lui Hristos și alta cunoașterea Lui: „Toate ale Tale sunt neînțelese.../ Că există, cunoaștem și lumina Ta o vedem./ Dar cine ești și în ce fel, nu știe nimeni.“ (Imnul 18). (...)

Poet și mare mistic în același timp, Sf. Simeon dă o dimensiune sacramentală experienței sale duhovnicești.

Viața creștină, ca o creștere în lumina lui Dumnezeu

Întâlnirea și aflarea luminii dumnezeiești cu omul are loc în Biserică, prin Sfintele Taine. El vorbește în special de trei dintre ele: Botezul, Spovedania și Împărtășania. Prin primirea tainelor de inițiere în creștinism (Botez, Mirungere și Euharistie), sufletul omului primește lumina lui

Dumnezeu prin revărsarea harului Sfântului Duh. (...) Sf. Simeon învață mai departe că Dumnezeu ne dă putere nu numai prin botez, ci și prin pocăința de după Botez și prin mărturisirea în fața duhovnicului. (...)

Cei care se pocăiesc cu vrednicie, fiind luminați de harul lui Hristos, se împărtășesc cu Sfintele Taine. „Cei ce se unesc cu Dumnezeu prin mijlocirea Sfintei Împărtășanii devin luminați. (...) Împărtășirea cu Sfintele Taine, după o convenită pocăință, aduce mare putere.“³

Viața creștină este văzută de Sf. Simeon Noul Teolog, ca o creștere în lumina lui Dumnezeu. (...) „Iar când auzi de lumină, să nu socotești că ea e numai cunoștință fără lumină. Alțceva e să cunoști un om din auzite și alțceva e să-l cunoști din vedere. Aceasta e o cunoaștere în lumina lui. Tot așa, alțceva e să cunoști pe Dumnezeu din auzite și alțceva e să-L cunoști prin „lucrarea și puterea Preasfântului Său Duh sau a luminii.“⁴

Opera și învățătura Sf. Simeon Noul Teolog își găsesc permanent actualitatea. De aceea, cred că fiecare generație de creștini, și nu numai, de oameni dornici de cunoaștere și trăire mistică poate pătrunde lumina, adăpându-se din experiența sfântului. (Pr. Lector Dr. Daniel ENEA)

Note

1 D. Stăniloae, Iisus Hristos lumina lumii și îndumnezeitorul omului, Ed. Anastasia, Buc. 1993, p.222)...

2 D. Stăniloae, op. cit. p.234

3 Sf. Simeon Noul Teolog, „Telul vieții creștine“, traducere de Arhim. Paulin Lecca, după Ep. Veniamin Milov, Ed. Anastasia, Buc., 1996, p.188-191).

4 Filocalia vol. VI, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p.14).

Rugăciunea în Imnele Sfântului Simeon Noul Teolog

Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022) este considerat punctul culminant în linia misticii bizantine. Din seria scrierilor Sfântului Simeon, ne oprim atenția asupra volumului al III-lea, intitulat „Imne, Epistole și Capitele“.

Imnele simeoniene reprezintă partea cea mai fascinantă și originală a întregii opere a Sfântului Simeon, comparabilă numai cu poemele Sfântului Grigorie de Nazians. El își exprima spontan și vehement, patetic și viu, propriile sale experiențe ale harului, într-un veritabil jurnal mistic și duhovnicesc, într-un fel care atestă cu forță că autorul însuși devenise, cu întreaga sa ființă, mediu și organ al Duhului Sfânt.

Titlul colecției este „Erosurile imnelor dumnezeiești“, Sfântul Simeon exprimându-și experiențele mistice sub formă de „imne“, considerate a fi rugăciuni vii de preamărire a lui Dumnezeu, de pocăință, de cerere a restabilirii chipului lui Dumnezeu în noi, de luminare, de unire cu Dumnezeu și de multumire.

Sfântul Simeon, pe tot parcursul Imnelor sale, marchează ca un fir roșu necesitatea prezentei Sfântului Duh în viața noastră, chiar și atunci când suntem în mreaja păcatului, îndeplinind condiția sine qua non de a fi smeriți, recunoscându-ne starea păcătoasă: „Căci ce voi putea spune eu, care sunt păcat?(...) eu, îndrăgostitul nebun și nerușinat de plăceri“ (Imn 25). Duhul Sfânt are rolul de a pregăti casa ființei noastre, sau de a o face curată și deschisă pentru primirea Sfintei Treimi.

Efectul unirii lui Dumnezeu Cel întrupat cu firea creată

Părintele Dumitru Stăniloae, în volumul „Studii de teologie ortodoxă“, în ultimul studiu-„Sfântul Simeon Noul Teolog: Imnele dumnezeiești“- trasează cadrele generale ale unei viziuni teologice de tip personalist a relației om-Dumnezeu, ilustrată apoi prin traducerea comentată a Imnelor simeoniene. În conformitate cu această viziune, persoanele umane din lume sunt „ipostasuri răspânditoare de lumină, sau de sensuri prin iubire“; aceasta întrucât sunt chipul creat al „Persoanelor Treimii dumnezeiești, Ipostasurile Luminii eterne și nesfârșite“, a căror lumină o răspândește către oameni și asupra lumii Fiul lui Dumnezeu întrupat ca om⁴². Toate au drept conținut tema luminii, în care se arată iubirea lui Hristos pe care și-o însușește omul credincios. De aceea ele s-ar

numi și „Imnele luminii dumnezeiești“, în accepțiunea Părintelui Dumitru Stăniloae, subliniind faptul că pentru Sf. Simeon, taina vederii lui Dumnezeu nu se produce în întuneric, ca în teologia și filozofia occidentală, ci într-o lumină coplesitoare : „În vederea ei nu se simte caracterul personal al lui Dumnezeu, ci, mai bine zis, taina iubirii tripersonale. În această înaintare nesfârșită în iubirea lui Dumnezeu va consta bucuria vederii luminii dumnezeiești în viața viitoare. Ea va avea loc într-o coplesire a trupului, deși va fi cu trupul înviat.“³

În Imnul 34, Sf. Simeon ne arată efectul unirii lui Dumnezeu Cel întrupat cu firea creată. Prin întrupare, El Se unește cu făpturile create, cu cele stricăcioase, cu cele din întuneric: „Cel nevăzut e cu totul deosebit de cele văzute și cel ce le-a creat de făpturile Lui și cel nesticăcios de cele stricăcioase și lumina de întuneric. Dar când S-a coborât Dumnezeu, s-a făcut îmbinarea acestora.“ (Imn 34).

Părintele D. Stăniloae încheie traducerea și comentarea Imnelor simeoniene cu Imnul 58, ultimul imn, în care prezintă lumina lui Hristos ce va încorpora tot poporul binecredincios, povățuit de episcopi și preoți, într-o fericită comuniune. Atunci toți din Împărăția luminii vor

înțelege în mod deplin pe Dumnezeu și pe toți și toate. „Toate le vor fi tuturor lumină și în lumină, dar o lumină și într-o lumină în care nu vor înceta să înainteze“, afirmă Părintele Dumitru Stăniloae.

Imnele se încheie cu Rugăciunea a șaptea de la Sfânta Împărtășanie, care nu conține decât fragmente extrase din Imnele simeoniene, asamblate într-un întreg de un bizantin anonim, promotor al evlaviei euharistice.

Aceste Imne ar trebui să fie tuturor ca un tablou și canon al virtuții, căci pe toți i-ar atrage mai mult decât lira lui Orfeu, în cazul în care toți le-am citi cu sinceritate, alungând departe invidia, patimile și păcatul. (Pr. Gheorghe LEUȘTEAN, Parohia M-Rea Cașin)

Bibliografie:

1. Ed.P. Iréné Hausherr S. J.: „Un grand mystique byzantin. Vie de Syméon le Nouveau Théologien par Nicétas Stéthatos“, Orientalia Christiana 12, nr.45, p.1-228, Roma, 1928; trad.rom. în curs de apariție la Ed. Deisis în volumul „Sfântul Simeon Noul Teolog“, Scrieri IV“
2. Părintele Dumitru Stăniloae: „Studii de teologie ortodoxă“ - „Sfântul Simeon Noul Teolog: Imnele iubirii dumnezeiești“, Craiova, 1990
3. Părintele Dumitru Stăniloae: „Iisus Hristos Lumina lumii și îndumnezeitorul omului“, Ed.Anastasia, București, 1993
4. Sfântul Simeon Noul Teolog : „Imne, Epistole și Capitele - Scrieri III“, Ed. Deisis, 2001

„Imnele iubirii“ sunt asemeni sfintelor mănăstiri meteorice, un pământ Sfânt, un loc sfânt, de Dumnezeu zidit și de Dumnezeu păzit.

DOSAR

„Imnele iubirii dumnezeiești“ - Meteorele gândirii bizantine

Studiul de față încearcă să facă o meditație pe marginea uneia dintre cele mai importante opere ale Sf. Simeon Noul Teolog – „Imnele iubirii dumnezeiești“. (...) Iubirea, ca experiență a comuniunii, și lumina care inundă din Hristos în suflet sunt cele două teme ale Sfântului Simeon Noul Teolog. Dar în experiența iubirii și a luminii e implicată întâlnirea între natura umană și harul dumnezeiesc.¹(...) În introducerea pe care Părintele Dumitru Stăniloae o face „Imnelor“ precizează: „Vom încerca să ilustrăm această învățătură despre lumina dumnezeiască de care se poate împărtăși lumea creată de Dumnezeu Treimic...“²

„Imnele“ sunt opera care redă cel mai bine viața interioară și trăirile simoniene, ele având caracter de liturgie interioară, dar și cosmică, prin faptul că, în viața Sfântului, trupul și sufletul sunt unificate și înduhovnicite, într-o stare de „Biserică vie“, sau „inimă întru rugăciune“, ca o stare de liturgie neîncetată (...) și sunt considerate nestemate ale gândirii ascetice și luminoase ale Bisericii, ele exprimând, în esența lor, imensa dragoste pentru Hristos pe care o are Sfântul.(...)

Opera Sf. Simeon atestă cu forță faptul că autorul devenea, cu întreaga sa ființă transfigurată – sentiment, rațiune, voință –, un mediu și un organ al Duhului Sfânt; realizând paradoxul în care maximum de subiectivitate și experiență personală umană devenea maximum de obiectivitate harică divină...³

Imnele iubirii Creatorului Dumnezeu

Sfânta Meteora este o așezare monahală care constituie cel mai mare și mai important Centru Monastic Ortodox al teritoriului grecesc, după Muntele Athos.(...)

Lumina Meteorelor e imaginea care se crede că pune în lumină cel mai bine Lumina Imnelor Dumnezeiești ale Sfântului Simeon Noul Teolog. Privind Meteorele, Imnele iubirii

nu mai au autor, ele aparțin întregii Biserici care aduce neconținut, neîncetat și veșnic imnul iubirii Creatorului Dumnezeu, Prea Sfintei Treimi.

Inima Sfintei Meteora e dialogul neconținut cu Tatăl nostru care este în ceruri (...), scopul principal fiind dobândirea Duhului Sfânt prin rugăciune. Imnul simeonian este tocmai o prezentare a duhului osânduitor spre rugăciune și spre contemplația divină. Asceză și rugă, mierea rugăciunii și bucuria luminii sunt coordonatele înaintării în viața duhovnicească, simeoniană. (...)

Am început prin a spune că „Imnele“ sunt Meteora gândirii bizantine. Imnele vorbesc despre taina înfricoșătoare a vederii luminii, Pr. Dumitru Stăniloae spunând: „Învățăturile despre Dumnezeu nu sunt adevărate, dacă nu pun în lumină pe Dumnezeu ca izvor al iubirii“.

Mâna de lumină întinsă sufletului

Lumina dumnezeiască nu e o simplă vedere, ci o vedere înfricoșătoare și, totodată, o vedere normală, un veșmânt luminos de comuniune iubitoare între creatură și Creator. Imnele sunt o mână întinsă omului care strigă din întuneric după Tatăl său. Ele definesc clar mâna de lumină întinsă sufletului, cerul senin pe „meteorele“ sufletului și dorința tainică de a nu cădea de pe stâncile înalte în abisul hăului interior, ci dorul după cel definit simplu și sigur: Hristos „frumusețea neasemuitei iubiri“.(...)

Îndemnul pe care Sf. Simeon îl face în opera sa este îndemnul la asceză, rugăciune și împlinirea poruncilor lui Hristos. Pocăința, ca botez al lacrimilor sau întoarcere la Dumnezeu,

este o recunoaștere a neputinței umane și dorul după harul lui Dumnezeu pierdut prin păcat. Pocăința e însoțită permanent de rugăciune și lacrimi, ea trebuie însoțită de mari osteneți sufletești și trupesti din partea celui care se pocăiește pentru a reaprinde în el dragostea de Dumnezeu, care aduce roade imediate ale pocăinței: pacea, nepătimirea și o bucurie nespūsă, asemănată unei beții duhovnicești, vederii luminii sau a soarelui.(...)

„Imnele iubirii“ sunt asemeni sfintelor mănăstiri meteorice, un pământ Sfânt, un loc sfânt, de Dumnezeu zidit și de Dumnezeu păzit. Asemeni Meteorei, fiecare cuvânt al imnelor e sfânt și o cale de întâlnire peste generații cu cei care urcă spre Soarele Hristos.(...) Meteorele, aceste stânci singuratiche ca și candelile aprinse luminii, veghează asemenea „Imnelor“ scrise de un om singur, monah și el, candelă de veghe vieții duhovnicești și reper spre Lumina în Hristos – Dumnezeu...

Taina Meteorelor este și Taina Imnelor Dumnezeiești. Privind și citind, înaintăm pe meterezele abrupte ale spiritului, iar mâna lui Dumnezeu pururea stă întinsă spre noi să nu cădem în abisul păcatului. Epuizarea Tainei Meteorelor este imposibilă, tot astfel epuizarea ideă: Eu vin curând.“

Iată de ce cred că „Imnele iubirii“ Sfântului Simeon sunt Meteorele gândirii și simțirii bizantine, sublimul atins în scris în Bizanț și nu numai. (Pr. Ioan BĂRGĂOANU)

Note

¹ Pr. Prof. D. Stăniloae, *Natură și har în teologia bizantină, Ortodoxia*, nr. 3, 1974, București.

² Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Studii de Teologie Ortodoxă*, Craiova, 1999, p. 317.

³ idem, p. 14.

⁴ IDEM, p. 327

Pr. Dumitru Popescu - un teolog dogmatist peste vremuri

În ziua de 10 martie 2010, a plecat la Domnul părintele Dumitru Popescu, care rămâne pentru cei care l-au cunoscut un reper de moralitate, de erudiție, dar și de slujire a lui Hristos până în ultima clipă a vieții. Membru al Academiei Române - „cel mai influent teolog al contemporaneității, după părintele Dumitru Stăniloae, venerat de mulți ca un părinte spiritual“ - părintele Dumitru Popescu, prin opera sa, ne aduce astăzi, la comuniune în Hristos, apreciază Drd. Stelian Gomboș - Consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte din cadrul Guvernului României, din al cărui cuvânt „in memoriam“ preluăm în cele ce urmează.

Părintele Dumitru Popescu s-a născut la data de 29 iunie anul 1929, în comuna Călugăreni, județul Giurgiu, într-o familie preotească înstărită, tatăl său fiind preotul Gheorghe Popescu, preotul parohiei Călugăreni, iar mama sa fiind preoteasa Maria Popescu, casnică. În anul 1948 li s-a confiscat în mod abuziv averea de către statul român, fiind alungați din propria lor casă, tatăl părintelui profesor fiind condamnat penal și suspendat din preoție până în anul 1964.

Valoare recunoscută în țară și peste hotare

Între anii 1940-1948, tânărul Dumitru Popescu este elev seminarist în cadrul Seminarului Teologic Ortodox „Nifon Mitropolitul“ din București. În perioada 1948-1955 este obligat să-și întrerupă studiile din cauza situației grele familiale. Își satisface stadiul militar, timp de trei ani, la Șinca-Veche, în jud. Brașov, într-un detașament de muncă forțată.

Devine student la Institutul Teologic Universitar din București (între anii 1955-1959). Între anii 1959-1962 este doctorandul aceleiași Facultăți bucureștene. A fost directorul Seminarului Teologic din București (1962-1964). Își continuă studiile postuniversitare la Facultatea de Teologie Protestantă din Lausanne, Elveția (1966-1967), studiind și la Institutul Ecumenic de la Bossey din Elveția.

Între anii 1968-1970, cu sprijinul direct al Patriarhului Justinian Marina, studiază la Universitatea Pontificală Gregoriană din Roma, Italia, o universitate romano-catolică. În anul 1972 primește titlul de Doctor în Teologie, având specializarea: Teologie Dogmatică și Simbolică, la Institutul Teologic Universitar din București, cu teza: „Eclesiologia romano-catolică după documentele celui de-al II-lea Conciliu Vatican și ecourile ei în teologia contemporană“.

A fost prorector și rector al Institutului Teologic din București (1972-1980 și 1988-1992), iar între anii 1992-1996 a fost decan al Facultății de Teologie din București. În urma unui concurs, a fost ales Director de Studii la Conferința Bisericilor Europene, cu sediul la Geneva, Elveția (1980-1988).

Pe data de 14 mai anul 2005, i s-a decernat titlul de Doctor Honoris Cauza, de către Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia. În perioada 1998-2007 a predat cursuri de Dogmatică Ortodoxă la Institutul Ecumenic și Patristic din Bari, de pe lângă Universitatea San Tomaso din Roma, Italia.

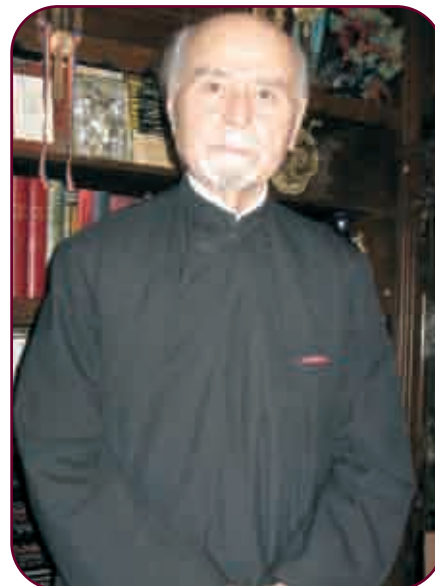

FOTO: ZIARUL LUMINA

Din anul 2001 este membru de onoare al Academiei Române, iar Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a acordat titlul ac-

„Un model luminos și inspirator pentru generația tânără“

■ Fragmente din cuvântul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la slujba de înmormântare a Acad. pr. prof. dr. Dumitru Popescu ■

„Părintele academician Dumitru Popescu a fost un teolog remarcabil, distins om de cultură și de înaltă ținută morală.

Dumnezeu a rânduit să-l cheme la Sine în această perioadă de urcuș spre Înviere, poate tocmai pentru că viața sa, dăruită cu pasiune și jertfelnicie slujirii învățământului teologic și semenilor, devenise ea însăși un urcuș al teologisirii în lumina Crucii și a Învierii lui Hristos(...)

Preocupat de evidențierea legăturii dintre teologie și cultură, care are o importanță esențială pentru misiunea Bisericii în lumea contemporană, în gândirea sa teologică Părintele Profesor Dumitru Popescu a îmbinat fidelitatea față de contribuțiile predecesorilor săi și față de experiența eclezială ortodoxă, cu înnoirea permanentă a abordărilor sale teologice, fiind atent la viața actuală a Bisericii și la provocările venite din partea culturii și științei din timpul nostru. Larga sa deschidere spre teologiile altor Biserici, un-eori într-o manieră critică, alteori într-

una irenică, a contribuit la avansarea dialogurilor teologice intercreștine și în același timp la afirmarea specificului Ortodoxiei universale și românești.

Ceea ce particularizează în mod deosebit activitatea didactică și opera teologică a părintelui Dumitru Popescu este dimensiunea interdisciplinară sau pluridisciplinară a abordării tematice. Între temele dogmatice predilecte se numără învățătura despre Sfânta Treime, care este relaționată permanent cu eclesiologia, cosmologia, antropologia și învățătura despre Sfintele Taine(...)

Prin viața și opera sa, Părintele Profesor Dumitru Popescu va rămâne un model de fidelitate și slujire a Mântuitorului Hristos și a Bisericii Sale, un model luminos și inspirator pentru generația tânără, prin competența sa academică, prin tenacitatea sa, prin noblețea sa sufletească și prin modul în care a reușit, cu înțelepciune și multă dragoste, să îndrume și să formeze generații de studenți, astăzi slujitori ai Sfintelor Altare sau ai catedrelor de Teologie.“

**Părintele Dumitru Popescu este autorul unei teologii
mărturisitoare și al unei teologii filocalice, unice.**

IN MEMORIAM

ademic de Decan Onorific, pentru întreaga sa activitate profesională și administrativă.

Statul român i-a acordat Ordinul Național Steaua României în grad de Ofițer. A fost membru în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, în Adunarea Național Bisericească și în Consiliul Național Bisericesc.

Teologia sa este una hristologică și hristocentrică

Părintele Dumitru Popescu a publicat 11 cărți și 120 de studii, în țară și peste hotare.

Opera Părintelui Profesor Dumitru Popescu s-a remarcat prin conținutul său autentic. În acest sens, teologia sa este una hristologică și hristocentrică. Ea pleacă de la Iisus Hristos și, prin intermediul lui Hristos, duce tot la Hristos - Domnul și Mântuitorul. De la Hristos Cel mărturisit în Sfânta Scriptură, prin Iisus Hristos propovăduit de Sfinții Părinți, părințele profesor ajunge la Hristos Cel cosmic și euharistic. Iisus Hristos este și rămâne Același, iar noi suntem împreună cu Sfinții Apostoli, cu martirii, mucenicii și cu Sfinții Părinți contemporani ai lui Iisus Hristos.

Lucrările teologice ale Părintelui Academician Dumitru Popescu au ca prezentă centrală pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. El este prezent în măreția slavei Sale, dar și în smerenia Sa slujitoare. Nu este un Hristos conceptualizat, ci Hristos Cel unic și adevărat, Dumnezeu - Om, prin Care suntem trecuți de la moarte la viață. Înălțarea la Cer, așa cum scrie Părintele Popescu în lucrarea sa „Iisus Hristos sau Restaurarea omului“, nu reprezintă o îndepărtare a lui Hristos de umanitatea istorică. Prin înălțare, Iisus Hristos nu părăsește lumea, ci Își transpune umanitatea asumată în planul atotprezenței duhovnicești, pentru ca toți să ne putem uni cu El.

Autorul unei teologii mărturisitoare

Puterea eliberatoare și înnoitoare pe care o reprezintă opera Părintelui Popescu are efecte speciale în contextul actual. Această operă înlătură toate atacurile pe care impersonalismul, dualismul, existențialismul, gnosticismul, evoluționismul, precum și celelalte concepții ale modernității le-a adus împotriva persoanei umane. Omul nu este lăsat să fie distrus de aceste concepții, ci este repus în adevărata sa demnitate. Marele dogmatist accentuează foarte mult ideea de persoană și pe cea de comuniune interpersonală. Sfânta Treime este Comuniune de persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, dar și omul este o persoană creată după chipul lui Dumnezeu și care tinde la asemănarea cu El. Ca persoană, omul este menit să intre în comunicare și comuniune cu ceilalți semeni și cu Dumnezeu, fapt ce duce la nașterea unei comunități ziditoare și sfințitoare, adică mântuitoare. Astfel, eliberat fiind de falsele concepții antropologice, omului i se oferă perspectiva înnoirii și desăvârșirii prin Hristos și în Hristos.

Părintele Dumitru Popescu este autorul unei teologii mărturisitoare și al unei teologii filocalice, unice, al unei relaționări și raportări a Teologiei Ortodoxe universale, la cultura și știința clasice și perene ale umanității. Asemeni marelui Sfânt Apostol Pavel, avea permanent conștiința prezentei proniatoare al lui Dumnezeu. De aceea, nu a scris o teologie teoretică, scolastică, ci o teologie trăită, exprimată în propria-i viață.

Hristos Domnul Cel jertfit și înviat să-l ierte și să-l odihnească în lumina cea neapropiată a Împărăției Sale! ■

**Pagini realizate de Pr. Prof.
Dr. Constantin Leonte**

FOTO: ZIARUL LUMINA

La 13 martie, Pr. Dumitru Popescu s-a născut în cer

Părintele academician Dumitru Popescu a fost înhumat sâmbătă, 13 martie, la cimitirul „Belu“ din Capitală. Slujba de înmormântare a fost săvârșită de un sobor de ierarhi și preoți, sub protia *Preafericitul Părinte Daniel*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, informează Agenția de știri BASILICA. Ceremonia funerară a avut loc în Biserica „Sfânta Ecaterina“ - paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din București.

Zeci de credincioși, clerici, precum și foști și actuali studenți teologi care l-au avut drept dascăl și îndrumător sau doar au studiat lucrările părintelui Dumitru Popescu și-au luat rămas bun de la cel care a dominat, timp de patru decenii, învățământul teologic universi-

tar din țara noastră. Au fost prezenți academicieni, oameni de cultură, reprezentanți ai autorităților de Stat și toți împreună au întregit cortegiul ce însoțește, în mod natural, la trecerea la cele veșnice, o personalitate de talia părintelui Popescu. Slujba a fost săvârșită după rânduiala specială a înmormântării clericilor de *Preafericitul Părinte Patriarh Daniel*, împreună cu *Înaltpreasfințitul Andrei*, Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Înaltpreasfințitul Casian*, Arhiepiscopul Dunării de Jos și *Preasfințitul Ciprian Câmpineanul*, Episcop Vicar Patriarhal, înconjuțați de părinții profesori ai Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul“ din București, după cum informează site-ul Agenției de știri a Patriarhiei Române.